

KLAGANDE

Jaktkritikerna, 802441-4370
[Redacted]
[Redacted]

MOTPART

Länsstyrelsen Västernorrland
871 86 Härnösand

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västernorrlands beslut den 22 februari 2018, (se bilaga 1)
dnr 218-1269-2018

SAKEN

Licensjakt efter lodjur enligt jaktförordningen (1987:905)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har beslutat om licensjakt efter högst tio lodjur delar av Västernorrlands län. I beslutet anges att jakten får bedrivas under tiden 1 mars 2018 – 15 april 2018, eller till dess att jakten avlyses. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Jaktkritikerna yrkar att länsstyrelsens beslut ska upphävas och att beslutet tills vidare inte ska gälla (inhibition). Föreningen anför sammanfattningsvis följande till stöd för sin talan.

Lodjuret är en rödlistad och skyddad art som inte orsakar några stora skador på tamdjur utan som helst livnär sig på rådjur, hare och skogfågel. Över tid har man sett att när lodjuren varit utsatta för högt jakttryck har de under vissa tider stått vid utrotningshotningens rand. Räddningen har varit att de blivit fridlysta vilket fått stammen att långsamt återhämta sig. Licensjakten stoppades under 2013/14 i mellansverige och om man återupptar jakten kommer återhämtningen att avstanna.

Vid den senaste inventeringen av lodjur i Skandinavien, år 2017, konstaterades 261 familjegrupper i Skandinavien. Av dessa fastställdes 205,5 föryngringar i Sverige, vilket är en minskning från 221,5 föryngringar som hittades förra året. Tänkvärt är att år 2000 beslutade riksdagen att miniminivån skulle vara 300 föryngringar per år i hela landet men idag har naturvårdsverket fastställt en miniminivå på 147 föryngringar per år.

Länsstyrelsen hänvisar till att den svenska lodjursstammen har god bevarandestatus utifrån inventeringsresultaten från 2016/17 men de räknemetoder som används för att fastställa dessa inventeringsresultatet har fått kritik ef-

tersom det s.k. avståndskriteriet är missvisande. Samma lodjur kan komma att räknas flera gånger. Dessutom är kunskapen om lodjurets genetik i Skandinavien begränsad. Studier visar att den genetiska variationen hos lodjur i Sverige är lägre än hos lodjur ibland annat Finland vilket kan bero på att den skandinaviska lodjursstammen under lång tid varit relativt isolerad från de större populationerna i öster.

Lodjur är enligt artikel 12 i EU:s naturskyddslag skyddade Art- och Habitatdirektivet strikt skyddade och undantaget i artikel 16.1 gäller inte eftersom upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus i dess naturliga utbredningsområde inte är tydligt belagt i licensjachtsbeslutet.

Om man beslutar om skyddsjakt på 16 lodjur ur en population på 160 djur motsvarar det 10 % av djuren men det som inte räknas med är den dödlighet som orsakas av den illegala jakten. Enligt beslutet beräknas den till ca 15 % och då finns inte något utrymme för licensjakt. Den illegala jakten måste elimineras fullständigt för att det ska kunna bli aktuellt med licensjakt.

Kriteriet annan lämplig lösning inte uppfyllt. Tillräckliga krav har inte ställts på renägare att vidta förebyggande åtgärder för att minska konsekvenserna av rovdjurskonfrontationer. Det finns flera andra lösningar framstår som mer lämpliga än licensjakt t.ex. vallhundar i grupp är inte prövat och det finns goda exempel på att det har fungerat i södra Europa och Ryssland.

Vad avser kriteriet förhindra allvarlig skada utgår länsstyrelsens bedömning från en teoretisk beräkning av lodjurens predation på ren. Den beräkningen ifrågasätts då antal rovdjursdödade renar enligt Rovbase för 2017 endast uppgår till 187 dödade renar.

Licensjakt ökar inte acceptansen för rovdjur utan tvärt om förstärker den attityden att rovdjur räknas som skadedjur hos de som jagar. Licensjakt ska

inte medges för att minska framtida skada genom att minska tätheten av lodjur i områden där tamdjursbesättningarna samtidigt tillåts öka eller för att lodjuren konkurrerar med jägares intressen av att jaga annat vilt.

Länsstyrelsen vidhåller sitt beslut.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Av 23 c § jaktförordningen framgår att förutsättningen för att licensjakt efter bl.a. lodjur ska kunna tillåtas, är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade former. Bestämmelsen i 23 c § jaktförordningen ska tolkas mot bakgrund av motsvarande bestämmelser i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet).

EU-domstolen har i en dom den 14 juni 2007 i mål C-342/05 (Europeiska kommissionen mot Finland) uttalat att undantagsbestämmelserna i artikel 16.1 i direktivet ska tolkas restriktivt och att den myndighet som fattat beslutet har bevisbördan för att nödvändiga förutsättningar föreligger för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 i direktivet.

Av den allmänt tillämpliga proportionalitetsprincipen, som också slagits fast

av EU-domstolen inom artskyddsområdet (se dom i mål C-76/08, Europeiska kommissionen mot Malta), följer att det undantag från skyddssystemet som en medlemsstat har för avsikt att göra, ska stå i proportion till de behov som motiverar undantaget.

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan om inhibition

Jaktkritikerna har yrkat inhibition. Förvaltningsrätten tar upp målet till omedelbart avgörande varför frågan om inhibition inte medför någon vidare åtgärd.

Förutsättningar för licensjakt efter lodjur

Enligt bilaga 4 till art- och habitatdirektivet omfattas lodjur av det strikta skyddssystem som följer av direktivet.

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har i rättsfallet HFD 2016 ref 89 funnit att det är möjligt att tillåta jakt med stöd av undantagsregeln i 16.1 e i art- och habitatdirektivet. Mot den bakgrunden finner förvaltningsrätten att det är möjligt att besluta om licensjakt även på lodjur, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda.

Syftet med den beslutade jakten och annan lämplig lösning

Till skillnad från när det är frågan om skyddsjakt så finns det varken i 23 c § jaktförordningen eller artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet något särskilt syfte angivet som ska vara uppfyllt för att ett beslut om licensjakt ska kunna meddelas. För att det ska vara möjligt att göra en bedömning av om det finns någon annan lämplig lösning eller om undantaget från skydd mot jakt

är proportionerligt måste det emellertid finnas ett syfte med licensjakten. Vid prövningen av undantag från det strikta skyddssystemet får det anses ligga inom en överprövande domstols kompetens att göra en prövning av om det syfte som beslutsmyndigheten har angett är acceptabelt i sig (se HFD 2016 ref. 89 och Kammarrätten i Stockholms dom den 14 november 2014 i mål nr 3273-13).

Förvaltningsrätten tar därmed ställning till om de syften som länsstyrelsen har angett i sitt beslut till stöd för licensjakten på tio lodjur kan anses acceptabla i sig.

I beslutet anger länsstyrelsen i huvudsak följande vad gäller syftet med licensjakten. Det övergripande syftet med licensjakten är att bidra till regeringens målsättning om maximalt 10 procents förluster inom rennäringen till följd av rovdjurspredation, att bidra till gynnsamma psykosociala förutsättningar för rensköterna och andra tamdjursägare, att minska de negativa och öka de positiva socioekonomiska effekterna av rovdjursförekomst, samt att bidra till att rovdjuren och rovdjursförvaltningen upplevs som legitim av befolkningen i länet och i landet. Mer specifikt är syftet med licensjakten att följa beslutet om målsättning för lodjursstammen som Viltförvaltningsdelegationen i Västernorrland har fattat. Den målsättningen innebär att det ska finnas cirka 18 föryngringar av lodjur i länet men att stammen får variera mellan 16 och 24 föryngringar per år, att nå länets målbild för lodjursstammens storlek, utbredning och dynamik, att nå länets målsättning för problembildens omfattning inom rennäringen, att frigöra utrymme för förekomst av Järv som är en prioriterad art för rovdjursförvaltningen i Västernorrland samt att bidra till att lodjuren ses som en resurs snarare än ett skadedjur.

Förvaltningsrätten anser att de syften som anges är acceptabla syften och att licensjakten får anses vara ändamålsenlig i förhållande till syftena. Utifrån den beskrivning av förekomst av lodjur i länet och andra möjligheter att uppnå det syfte som anges i beslutet finner förvaltningsrätten att det inte finns någon annan lämplig lösning än licensjakt.

Gynnsam bevarandestatus

En av förutsättningarna för att licensjakt ska kunna beviljas enligt jaktförordningen är, som nämnts ovan, att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos arten i dess naturliga utbredningsområde. Jaktkritikerna har ifrågasatt de senaste inventeringsresultaten och huruvida lodjursstammen i Sverige har en gynnsam bevarandestatus.

Naturvårdsverket uttalar i Nationell förvaltningsplan för lodjur under perioden 2014-2019, justerad version i januari 2016, bl.a. följande. Det är ett regionalt ansvar att bedöma utrymmet för licensjakt i länet. Det är av stor vikt att beakta att länet ligger över miniminivån samt det nationella referensvärdet i syfte att säkerställa att det inte äventyras. Den licensjakt som beslutas av länen får således inte innebära att antalet lodjursindivider i Sverige understiger det beslutade referensvärdet för lodjur. De regionala miniminivåerna är en fördelning av det nationella referensvärdet och är den lägsta nivån som förvaltningen i länet ska syfta till att upprätthålla (s. 33).

Det nationella referensvärdet för lodjur har fastställts till 870 individer. Populationsberäkningar utifrån Naturvårdsverkets senaste inventering av lodjur vintern 2016/17 visar att det finns cirka 1 224 lodjur i Sverige. Inventeringen bygger på registrering av familjegrupper (honor och unge/ungar). Naturvårdsverket har konstaterat att alla de tre rovdjursförvaltningsområdena har fler lodjur än den fastlagda miniminivån för områdena.

För det norra rovdjursförvaltningsområdet, som Västernorrlands län tillhör, har Naturvårdsverket fastställt en miniminivå för lodjur på 66,5 årliga för-
yngringar. Inventeringen visar på 109,5 för-yngringar under vintern
2016/2017. För Västernorrlands län har Naturvårdsverket fattat beslut om en
miniminivå på 16 lodjursför-yngringar. I länet fanns 19,5 för-yngringar vid
den senaste inventeringen.

Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta angivna inventeringsupp-
gifter, vilka måste vara utgångspunkten i bedömningen av om den beslutade
licensjakten på lodjur försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarande-
status. Förvaltningsrätten konstaterar att lodjurspopulationen såväl nationellt
som regionalt överstiger de av Naturvårdsverkets beslutade referens- och
miniminivåerna. Länsstyrelsen har också i sitt beslut på ett tydligt sätt re-
dogjort för hur man kommit fram till den beslutade kvoten. I den beskriv-
ningen har man fört ett resonemang i vilket man visar att man tagit hänsyn
till olika faktorer som påverkar lodjursstammens storlek och vilken effekt
det beslutade jaktuttaget kan förväntas få i förhållande till möjligheten att
fortsatt upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för arten. Överväganden
har också gjorts i förhållande till inom vilka områden jakt ska få bedrivas
och kvoten är anpassad i förhållande till förutsättningarna i de olika områ-
dena. Det har inte framkommit något som tyder på att det beslutade jaktut-
taget om högst tio lodjur inom Västernorrlands län medför att Naturvårds-
verkets riktlinjer i nämnda delar riskerar att underskridas. Förvaltningsrätten
bedömer därför att den beslutade licensjakten inte försvårar upprätthållandet
av en gynnsam bevarandestatus hos lodjurets bestånd i dess naturliga ut-
bredningsområde, varken regionalt eller nationellt. Vad jaktkritikerna har
anfört om att länsstyrelsen inte har beaktat den illegala jakten efter lodjur
motiverar ingen annan slutsats. Likaså har det inte framkommit något som
visar att lodjursstammen är genetiskt sårbar eller att nu beslutad licensjakt
på annat sätt riskerar lodjursstammens sammansättning. Förvaltningsrätten

finner därför att jakten är lämplig med hänsyn till lodjursstammens storlek och sammansättning.

Selektiv jakt under strängt kontrollerade förhållanden

Det överklagade beslutet innehåller tidsmässiga och geografiska avgränsningar. Beslutet innefattar också en rad villkor för lodjursjakten som i huvudsak motsvarar de villkor som slås fast i Naturvårdsverkets författningssamling 2014:25 om föreskrifter och allmänna råd för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo.

Förvaltningsrätten bedömer mot denna bakgrund att länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lodjur uppfyller kraven om såväl selektivitet som jakt under strängt kontrollerade förhållanden.

Slutsats

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att länsstyrelsen har grund för sitt beslut om licensjakt efter högst tio lodjur eftersom samtliga kriterier för licensjakt bedöms vara uppfyllda. Den beslutade licensjakten bedöms vara proportionerlig i förhållande till lodjursstammens storlek och sammansättning samt med hänsyn till de syften som angetts för jakten. Jaktkritikernas överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i formulär DV 3109/1C (se bilaga 2).

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

rådman

Nämndemännen [REDACTED], [REDACTED] och [REDACTED]
har också deltagit i avgörandet.

[REDACTED] har föredragit målet.

Enligt sändlista

FÖRVALTNINGSRÄTTEN I LULEÅ	
2018-03-01	
Målnr:	498-18
Aktbil.	3 Enhet. 1

Beslut om licensjakt efter lodjur i Västernorrlands län 2018

Beslut

Länssstyrelsen Västernorrland beslutar om licensjakt efter högst 10 lodjur.

Beslutet fattas med stöd av 5 b, 9 b, 23 c, 23 d och 24 d §§ jaktförordningen (1987:905) och Naturvårdsverkets beslut om överlämnande av rätt att besluta om licensjakt efter lodjur till länssstyrelserna (dnr. NV-04267-17) av den 15 juni 2017. I beslutet beaktas skyddsreglerna i artikel 12 i rådets direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, undantagsreglerna beträffande jakt och förvaring av jaktbyte i artikel 16 samma direktiv och Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2014:25 resp 2010:15) för länssstyrelsens beslut om licensjakt efter lo.

Länssstyrelsen beslutar vidare att nedan angivna villkor ska gälla för beslutet. Jakt som inte följer dessa villkor sker utan stöd av beslutet och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott finns i 43 och 44 §§ samma lag.

Länssstyrelsen beslutar med stöd av 59 § jaktförordningen att detta beslut ska gälla utan hinder av att beslutet överklagas. Hur beslutet kan överklagas framgår av bilaga 1.

Villkor

1. När får jakten bedrivas?

Jakten får bedrivas under perioden 1 mars – 15 april 2018 eller den tidigare tidpunkt då jakten i området avlyses. Länssstyrelsen får påminna om att lodjur endast får jagas under tiden från och med en timme före solens uppgång till och med en timme efter solens nedgång, enligt 9 § jaktförordningen. Under timmen efter solens nedgång får jakten endast bedrivas som vaktjakt eller smygjakt.

2. Var får lodjur jagas och hur många djur får fällas?

Jakt efter tio (10) lodjur får ske i Västernorrlands län enligt följande geografiska fördelning:

Område 1) Två (2) lodjur; Församlingarna Holm, Indal och Liden i Sundsvalls kommun. Se bifogad karta (bilaga 2)

Område 2) Fem (5) lodjur; Sollefteå kommun. Se bifogad karta (bilaga 3).

Område 3) Tre (3) lodjur; Örnsköldsviks kommun norr om stambanan samt området väster om vägen mellan Sidensjö och stambanan vid Bredbyn och väg 335 från Sidensjö till Sollefteå kommungräns. Se bifogad karta (bilaga 4).

3. Vilka djur får fällas?

Lodjur får fällas oavsett djurens kön och ålder. Ungar bör dock av jaktetiska skäl i möjligaste mån fällas före föräldradjur.

4. Jaktmedel m.m.

Högst två hundar som ställer eller förföljer ett och samma lodjur får användas samtidigt. Hundar får inte bytas under jakten på samma lodjur och under en och samma dag. Notera särskilt 18§ Jaktförordningen där det bland annat framgår att jakt eller jaktträning med hund ska bedrivas på ett sådant sätt att viltet med hänsyn till hundens egenskaper eller snö-, is- och temperaturförhållandena inte utsätts för onödiga påfrestningar.

Fångstredskap

Naturvårdsverket har överlämnat till länsstyrelsen rätten att besluta om användning av fångstredskap vid licensjakt efter lodjur. Länsstyrelsen beslutar att typgodkända lodjursfällor för levandefångst får användas under licensjakten. Dessa är Åbrånsfällan (L93), Lofälla modell Grimsö (L94), Tunnelfälla modell Söderholm (L95), Sinkabirum (L99) och Sinkabirum kombi (L112).

Fällor ska anmälas till länsstyrelsen innan fällan gillras av den som avser att bedriva licensjakt med hjälp av fälla. Anmälan ska göras skriftligt med vanlig post (Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86, Härnösand) eller e-post (vasternorrland@lansstyrelsen.se). En sådan anmälan ska ske innan licensjaktens början. Anmälan ska innehålla namn, adress och telefonnummer till den som avser att bedriva licensjakt med hjälp av fälla, vilken fälltyp det rör sig om, i vilken kommun fällan ska placeras samt en exakt platsangivelse i form av koordinater, med uppgift om använt koordinatsystem. Företrädesvis används något av koordinatsystemen RT90 eller Sweref 99. Fällor som används ska, vare sig de är gillrade eller inte, märkas med användarens namn, adress och telefonnummer. Denna märkning ska vara väderbeständig. Fällorna ska vittjas minst två gånger per dygn (morgon och kväll). Länsstyrelsen rekommenderar även att fällan förses med en larmanordning som meddelar när fångst har skett så att vittjning kan ske snabbare. Länsstyrelsen erinrar om att det behövs tillstånd om man vill sätta upp automatiska kameror. Tillsyn kan komma att genomföras av länsstyrelsens fältpersonal.

Länsstyrelsen påminner om att lockmedel/doftämnen endast får användas om de är syntetiska, om de är tillverkade av växtextrakt eller om de är framställda i Sverige av material från vilda svenska djur. Delar av vilt från samma eller angränsande kommun får användas. Rester från tamdjur får inte användas och till tamdjur räknas även renar.

Motordrivet fordon

Motordrivet fordon får användas för att på befintligt vägnät och på befintliga skoterleder söka efter lodjursspår. Det utgör ett undantag enligt 24 d § andra stycket jaktförordningen från förbudet i 31 § jaktlagen (1987:259) att bedriva jakt från motordrivet fordonsskaffningsmedel. Motordrivet fordon har samma betydelse som i 1 § lagen (2001:559)

om vägtrafikdefinitioner. Det innebär att sökande längs med väg eller skoterled får ske för så kallad ringning av djuren för att fastställa djurets ungefärliga vistelseplats. Undantaget ger inte rätt att från motordrivet fordon skjuta, spåra, förfölja eller genskjuta djuret. Undantaget ger inte heller rätt att använda motordrivet fordon för att förhindra att lodjuret kan undkomma eller för att avleda dess uppmärksamhet från den som jagar. Undantaget ger inte heller rätt att med motordrivet fordon söka efter lodjursspår före den 1 mars. Länsstyrelsen får påminna om att skjutvapen inte får medföras vid färd med motordrivet fordon i terräng (22 § jaktförordningen).

5. Vilka får utföra jakten?

Person som har jakträtt i områden som omfattas av detta beslut har rätt att delta i jakt efter lodjur på det jaktområde där han/hon har jakträtt, under förutsättning att jakträtten omfattar jakt efter lodjur. Jakt får inte bedrivas utan att en ansvarig jaktledare utsetts på förhand vid varje jakttillfälle. Vid ensamjakt är den ensamme jägaren jaktledare.

Den som avser bedriva licensjakt efter lodjur ska registrera detta i jägarregistret (49 § jaktförordningen). Det tidigare undantaget att endast ansvarig jaktledare behöver vara registrerad gäller inte längre.

Registrering kan ske genom:

- Naturvårdsverkets talsvar 0771-18 34 11 (välj djurart och ange personnummer)
- Naturvårdsverkets kundtjänst: 010-698 17 00 (ange personnummer)
- E-post till jagarregistret@naturvardsverket.se (ange personnummer)
- Inloggning med Bank-ID på <https://jagarregistret.naturvardsverket.se/>

6. Lodjursjägarens ansvar

Var och en som jagar lodjur ska hålla sig informerad om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där lodjursjakt bedrivs, se p 14 sid 6. Den som faller ett lodjur sedan jakten avslysts kan komma att dömas till ansvar för jaktbrott eller grovt jaktbrott enligt 43 eller 44 §§ jaktlagen om man av oaktsamhet inte hållit sig informerad.

7. Jaktledarens ansvar

I 7 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2010:15) för länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lo specificeras jaktledarens ansvarsområden.

Jaktledaren svarar för att kommunikationsvägarna under jakten säkerställer att villkoren för jakten efterlevs.

Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle under pågående jakt hålla sig informerad om hur många djur som återstår av tilldelningen i det område där licensjakt bedrivs.

Jaktledaren ska inför varje jakttillfälle försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad i att spåra skadat vilt ska kunna finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen (17 § andra stycket jaktförordningen).

Jaktledaren ska före jaktens början informera samtliga jaktdeltagare om villkoren för jakten, kommunikationsbestämmelser, otillåtna skjutriktningar, gränsförhållanden samt om övriga regler som kan behövas för jaktens genomförande. Jaktledaren ska vidare informera om skyldigheten att inneha vapenlicens och att ha löst statligt jaktkort.

Jaktledaren ska informera varje jaktdeltagare om att han/hon bör vara ansvarsförsäkrad, bör bära röda band eller motsvarande kännetecken under jakten samt att han/hon årligen

före jakten bör ha förvissat sig om att vapnet är inskjutet och att han/hon har tillräcklig skjutskicklighet för att bedriva jakt efter lo.

Jaktledaren ska informera skytten om ansvaret att rapportera fälld lo till länsstyrelsen, att rapportering av fälld lo ska ske snarast och senast inom en timme från den tidpunkt då djuret fällts och att rapportering av påskjuten lo ska ske snarast.

8. Anmälan av fälld eller påskjuten lo

Fälld lo ska anmälas av skytten till länsstyrelsen *snarast och senast inom en timme* från den tidpunkt då djuret fällts. Anmälan av påskjuten lo ska göras av skytten till länsstyrelsen *snarast*. Påskjutning definieras i detta beslut enligt följande: *skott har avlossats med avsikt att fälla lodjur och lodjuret har gått vidare efter skottet*.

Anmälan ska ske till telefon **070-352 00 37**. Vid anmälan ska följande anges:

1. Namn, adress och telefonnummer till skytten;
2. Namn, adress och telefonnummer till ansvarig jaktledare;
3. När lodjuret fällts eller påskjutits (datum och klockslag);
4. Var lodjuret fällts (jaktområde enligt detta beslut samt koordinater, RT90 eller Sweref99, eller plats som går att återfinna på karta 1:100 000);
5. Djurets kön och ålder, om det är möjligt att fastställa;
6. Vilket jaktsätt som användes.

I samband med anmälan om fällt djur informerar länsstyrelsen om hur det ska förfaras med det fällda djuret. Länsstyrelsens besiktningsman kontaktar skytten angående tidpunkt och plats för besiktningen.

9. Platsundersökning och eftersök av påskjuten lo

Den som påskjutit lo ansvarar tillsammans med jaktledaren för att platsundersökning genomförs tills dess det är fastställt om djuret är skadat eller inte.

Den som påskjutit lo ansvarar tillsammans med jaktledaren för att eftersök genomförs om platsundersökningen eller andra omständigheter visar att det påskjutna djuret är skadat. Eftersök ska genomföras tills dess:

1. djuret påträffats dött,
2. djuret påträffats skadat och avlivats, eller
3. det står klart att djuret inte kan anträffas.

Jaktledaren ska till länsstyrelsens besiktningsman redovisa hur platsundersökning eller eftersök genomförts. Jaktledaren ska uppvisa skottplatsen för länsstyrelsens besiktningsman och tillsammans med besiktningsmannen och den som påskjutit djuret genomföra en fältkontroll och följa upp vad som skett efter skott. Jaktledaren ska säkerställa att spår på skott- och fallplats inte förstörs och tillsammans med besiktningsmannen dokumentera platsundersökning och eftersök på blankett "Påskjuten lo – platsundersökning och eftersök" (Bilaga 3).

10. Avräkning

Länsstyrelsen beslutar om ett påskjutet lodjur ska avräknas från kvoten eller ej. Påskjuten lo avräknas såvida det inte har påvisats genom länsstyrelsens fältkontroll att djuret är oskadat.

Djur som påskjutits i ett jaktområde och faller i ett annat jaktområde avräknas i det jaktområde där djuret faller om tilldelning återstår i detta jaktområde. Om jakten är avslutad eller inte varit tillåten i det område där djuret faller avräknas djuret i det område där djuret påskjutits.

Fälls djur med stöd av andra beslut eller dödas på annat sätt under den tid då licensjakt är tillåten efter lo, så avräknas dessa djur inte licenstilldelningen.

11. Besiktning av fälld lo

Länsstyrelsens besiktningsmän besiktar samtliga fällda djur. Besiktningsmannen fyller tillsammans med skytten i blankett "*Registrering av fälld/död lo*" (Bilaga 4) och blankett "*Besiktning, provtagning och märkning av fälld/död lo*" (Bilaga 5).

Skytten ska inom ett dygn från det att djuret fällts uppvisa hela det fällda djuret för länsstyrelsens besiktningsman.

Besiktningsmannen tar vid besiktning ett hudprov (ca 1x3 cm) och märker loskinnet med ett mikrochip (mikrochippet sitter i brickan) vid sidan av flåsnittet vid buk eller bröst. Märkningen fungerar som ett bevis på att djuret fällts lagligt, varvid blanketten "*Besiktning, provtagning och märkning av fälld lo*" (Bilaga 5) ifylls.

Flådd kropp inklusive huvudet sänds till Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) genom besiktningsmannens försorg. Flådd kropp ska om möjligt inte frysas och inre organ får inte tas ur. Del av skinn som är eller kan misstänkas vara angripet av skabb ska också insändas. Delarna skickas i två försändelser där hudprovet skickas separat och övriga delar skickas tillsammans. I varje försändelse bifogas en kopia av blanketten "*Registrering av fälld lo*" (Bilaga 4).

Om besiktningsmannen så begär ska skottplats/fallplats omgående uppvisas. Om skytten på besiktningsmannens begäran inte uppvisar skottplats/fallplats eller om denna inte kan återfinnas eller om skytten vägrar att visa djurkroppen eller lämna ifrån sig alla proverna, tillfaller hela lodjuret eller värdet av detsamma staten. Lodjur alternativt delar av lodjur som inte märks enligt bestämmelserna ovan tillfaller staten.

12. Jakträttshavarens rätt till delar av lodjuret

Under förutsättning att ovan nämnda uppgifter har rapporterats, att samtliga prover har insamlats samt att jakten i övrigt har skett i överensstämmelse med jaktlagstiftning och med villkoren i detta beslut, tillfaller skinnen av det fällda lodjuret jakträttshavaren. Jakträttshavaren får överlåta en fälld lo till annan person.

SVA genomför åldersbestämning av djuret, genom analys av en hörntand, varefter jakträttshavaren, alternativt den som jakträttshavaren har överlåtit kraniet till, kan få kraniet tillbaka mot en avgift. Önskar skytten att få tillbaka kraniet ska det anges särskilt på blanketten "*Besiktning, provtagning och märkning av fälld lo*" (Bilaga 5). Kraniet märks med mikrochip av SVA.

13. Försäljning av kött, skinn m.m.

Kommersiella aktiviteter som annonsering, köp, byte, försäljning av lodjursskinn eller andra delar av lo samt kommersiell förevisning av lo är förbjudna enligt artikel 8.1 i rådets förordning (EG) 338/97 av den 9 december 1996 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. För lodjur skjutna i enlighet med detta

beslut kan Jordbruksverkets¹ CITES-intyg² om undantag från förbudet inhämtas från länsstyrelsens besiktningsman. Lodjurets ägare kan då sälja skinnet av lodjuret. För försäljning av lodjurskraniet krävs nytt CITES-intyg. Om den nye ägaren vill sälja delarna vidare, krävs nytt CITES-intyg från Jordbruksverket. CITES-intyget gäller för handel inom EU. För export av lo eller produkter av lo till länder utanför EU krävs ett särskilt exporttillstånd³ från Jordbruksverket. Ytterligare information finns på Jordbruksverkets hemsida (www.jordbruksverket.se).

14. Aktuell information om återstående tilldelning

Länsstyrelsen tillhandahåller en telefonsvarare med aktuell information om hur många djur som fällts och vad som återstår av tilldelningen. Denna telefonsvarare nås via telefonnummer **0611-34 91 53**. Informationen uppdateras minst en gång per dygn.

15. Avlysning

Länsstyrelsen avlyser jakten då totala antalet djur fällts eller påskjutits och avräknats eller om jakttiden löpt ut. Länsstyrelsen meddelar avlysningen via telefonsvararen.

Annan tillämplig lagstiftning

Länsstyrelsen påminner om bestämmelserna i 27 § jaktlagen avseende grundreglerna för jaktens bedrivande och om vad som sägs i 31 § samma lag om användning av motor-drivna fortskaffningsmedel. Länsstyrelsen hänvisar också till de inskränkningar som görs i 9 § jaktförordningen gällande jakttiden och till vad som sägs i bilaga 5 samma förordning om förbjudna medel och metoder för fångst och dödande. I 11 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt finns regler avseende godkända kulgevärr.

¹ CITES-intyget är förenat med en avgift om 350 kronor som Jordbruksverket, 551 82 Jönköping, telefon 036-15 50 00, fax 036-19 05 46 debiterar.

² Jordbruksverkets ansökningsblankett SJV E9.21.

³ Jordbruksverkets ansökningsblankett SJV E9.22.

Bakgrund

Lodjursstammens storlek, utveckling och utbredning i länet

Antalet konstaterade föryngringar (honor med ungar) har varierat sedan inventeringarna började i länsstyrelsens regi 2001. Föryngringar, eller familjegrupper, kan omräknas till antal djur med hjälp av omräkningsfaktorn 6,14. Lodjursstammen i Västernorrland bestod av 21 föryngringar vid fjolårets inventering (2017). Tre föryngringar delades med angränsande län varvid slutresultatet för länet blir 19,5. Med omräkningsfaktorn 6,14 uppgick därmed stammen till cirka 120 djur. Det betyder att lostammen låg inom förvaltningsintervallet 16 – 24 föryngringar och i nära anslutning till förvaltningsmålet som är 18 loföryngringar.

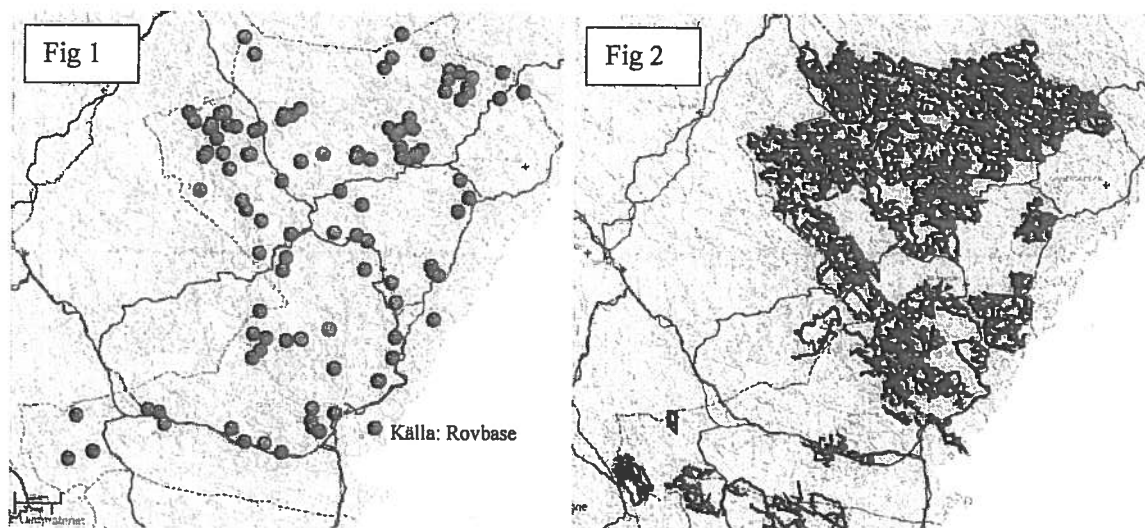

Fig 1) Kvalitetssäkrade observationer av lodjursspår vintern 2016-2017 t v.

Fig 2) Inventerad del av länet perioden 10 januari – sista februari 2017 t h. GPS-spår/slingor.

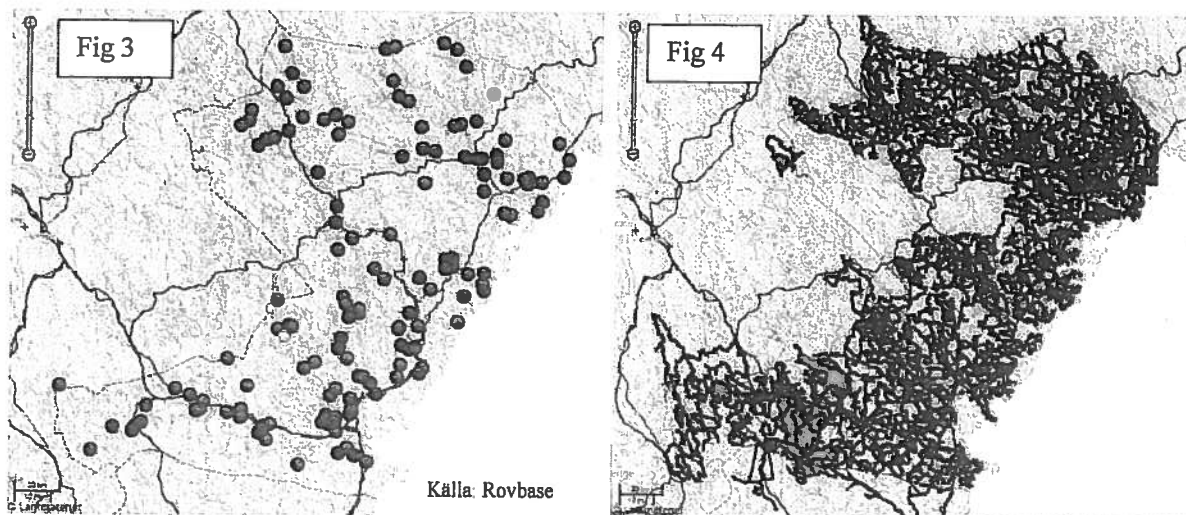
Fig 3) Kvalitetssäkrade observationer av lodjursspår från november 2017 - 21 februari 2018.

Fig 4) Inventerad del av länet perioden 10 januari – 21 februari 2018 t h. GPS-spår/slingor.

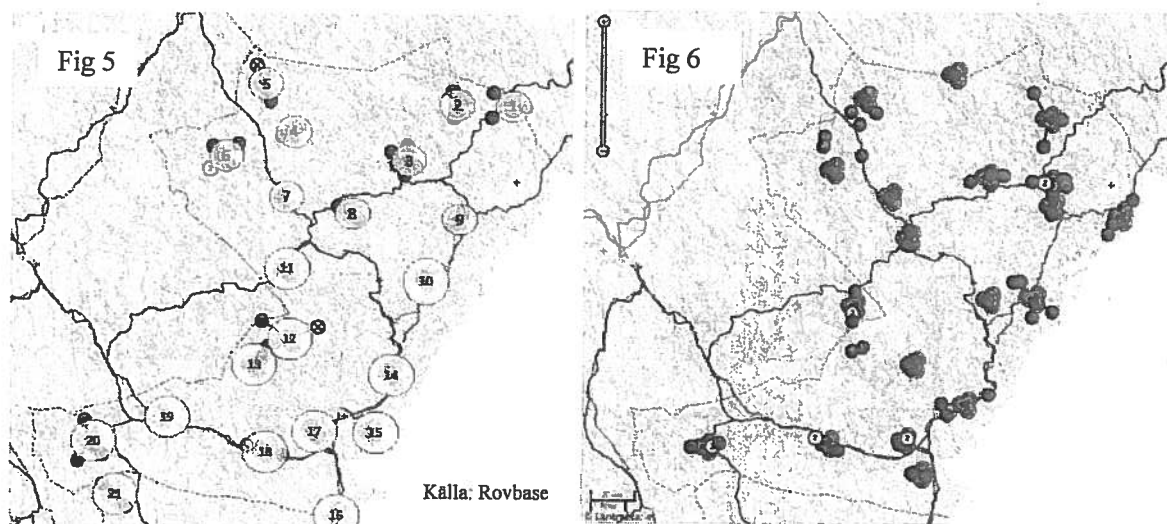
Inventeringen av lodjur får pågå fram till och med den sista februari.

Fig 5) Resultat av inventeringen 2016-2017.

Fig 6) Preliminärt resultat innevarande vinter. Notera att det återstår en del av länet att inventera.

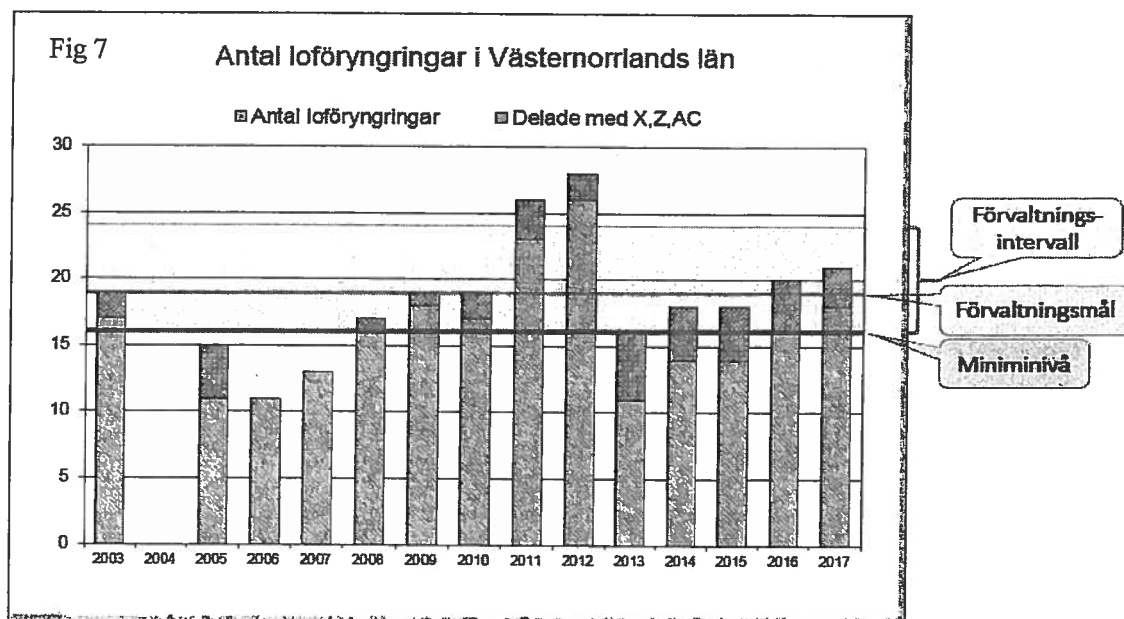
Av nedanstående fig 5 framgår dokumenterade loföryngringar i länet vintern 2016-17 samt deras löpnummer (1-21). Föryngring nr 1 delas med Västerbottens län och nr 16 och 21 delas med Gävleborgs län. Fig 6, preliminärt resultat innevarande vinter, cirka 19 föryngringar. Notera att det återstår en del av länet att inventera.

Målsättningar för lodjursstammen i länet

Förvaltningsmålet för länet är 18 loföryngringar (honor med ungar). Förvaltningsintervallet, inom vilket stammen tillåts variera, är 16 och 24 föryngringar. En miniminivå på 16 årliga föryngringar är för närvarande beslutat för länet av Naturvårdsverket. Viltförvaltningsdelegationen föreslog dock elva (11) föryngringar som miniminivå, i samverkan med övriga län i norra förvaltningsområdet, och ett förvaltningsintervall på 13-24

föryngringar. Lodjursstammen ska således ligga över miniminivån och inom förvaltningsintervallet 16-24 föryngringar. Av nedanstående diagram (fig 7) framgår de beslutade måtalen samt stammens utveckling perioden 2003 fram till 2017.

Problemområden och skador orsakade av lodjur

I renskötselområdet är renen ett viktigt byte och lodjuret kan därmed orsaka rennäringen stora skador. Eftersom det nuvarande ersättningssystemet utgår från rovdjursförekomst i samebyarna och inte förutsätter att döda renar hittas så finns det ingen jämförbar dokumentation av de skador som rovdjuren orsakar inom rennäringen. Ersättningen för rovdjursdödade renar regleras genom viltskadeförordningen SFS 2001:724, Sametingets författningssamling STFS 2013:2 och genom regeringens regleringsbrev till Sametinget. Lodjuret är den rovdjursart som orsakar rennäringen de största sammanlagda skadorna. Belysande för detta är att huvuddelen av Sametingets ersättning för rovdjursförekomst under senare år har varit ersättning för lodjursförekomst. En stor del av de loföryngringar som dokumenterats under inventeringen finns i eller i anslutning till de delar av länet där renskötseln är omfattande.

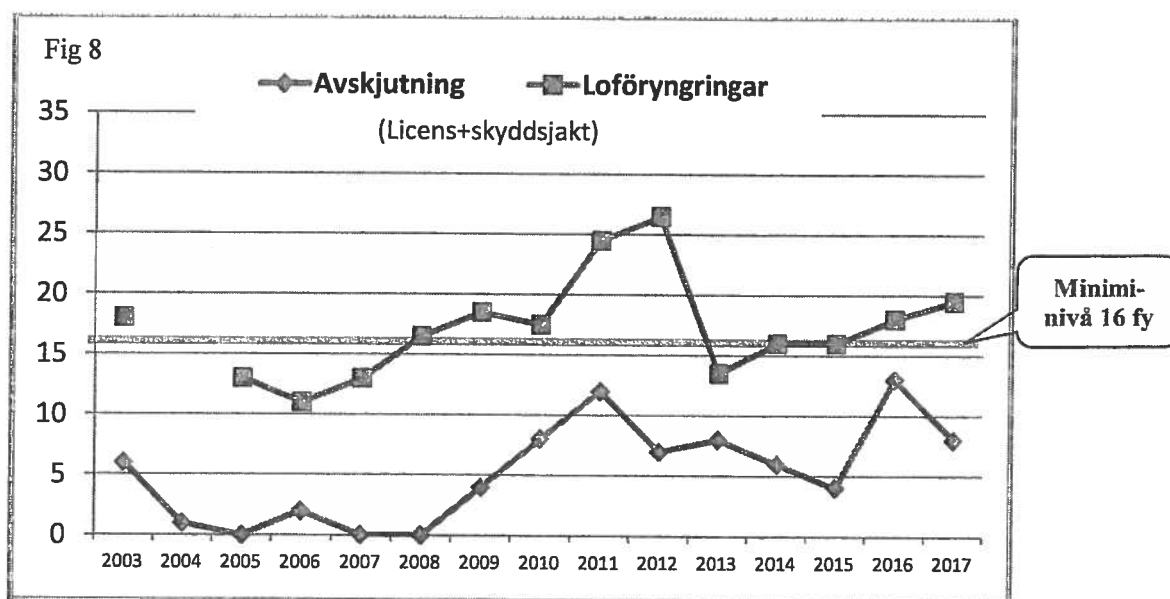
Tidigare lodjursjakt i länet

Under tidigare år var det Naturvårdsverket som beslutade om jakt efter lodjur under licensjaktliknande former i Västernorrlands län, efter yttrande från länsstyrelsen. Från 2010 och med förnyat beslut nu senast 2017-06-15 har Naturvårdsverket delegerat rätten att fatta beslut om licensjakt till länsstyrelsen. Av tabell 1 framgår beslutad tilldelning samt antal fällda djur vid licensjakt från 2006-2016. Notera att beslutet 2016 överklagades och stoppades varför endast ett lodjur fälldes på licensjakt det året.

Tabell 1: Licensjakt och/eller skyddsjakt på lodjur åren 2006-2017

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tilldelning	5	8	12	18	7	7	10	19	13
Avskjutning	4	8	12	7	8	6	4	13	8

Fig 8) Sedan 2009 har mellan 4-13 lodjur fällts vid licensjakt och/eller skyddsjakt. Lodjursstammen har vid länsstyrelsens inventeringar, som sällan varit helt länstäckande, endast understigit 16 föryngringar (miniminivån) vid ett tillfälle under samma period.

Dödlighet

Jakten kan ha betydelse för lodjursstammens numerär i Västernorrland om den är tillräckligt omfattande. Flera lodjur dödas i trafiken varje år och döda lodjur återfinns ibland, som ofta är skabbangripna. Ungarnas överlevnad kan variera, sannolikt av tillgången på föda. Länsstyrelserna inventerar familjegrupper, honor med ungar, som lever när inventeringarna genomförs under perioden november – februari. År med låg överlevnadsgrad hos ungarna ger t ex ett resultat med färre familjegrupper medan antalet vuxna djur förändras marginellt. Lodjursföryngringar utgör endast ett segment av den totala lodjurspopulationen och antalet föryngringar kan variera relativt mycket från år till år utan att antalet vuxna lodjursindivider behöver förändras i samma utsträckning.

Skäl

Länsstyrelsens motiv för beslutet

Bedömningsgrunder

Länsstyrelsen har som regional myndighet en lång rad kompetensområden, vilket innebär att länsstyrelsen förfogar över omfattande dataunderlag och kunskap om lokala förhållanden och förutsättningar som ingen annan instans har på samma samlade sätt. Länsstyrelsen är därigenom väl lämpad att göra bedömningar och avvägningar, bland annat när det gäller olika åtgärder avseende förvaltning av rovdjur. Det är viktigt att känna till att det i ett beslut om licensjakt inte är möjligt att i alla avseenden förmedla all den kunskap som ligger bakom de bedömningar som görs. I dessa kan det ingå dataunderlag eller lokal kunskap som inte framkommer i texten.

Nedan följer länsstyrelsens redogörelse för licensjakts syften, bedömningen av allvarlig skada, att ingen annan lämplig lösning finns och vilken omfattning och utformning jakten ska ha för att vara lämplig och ändamålsenlig. Bedömningarna är gjorda med bred förankring i länet och av länsstyrelsens samlade expertis.

Skäl för licensjakt

Enligt svensk jaktlagstiftning ska eventuella problem och skador som förorsakas av jaktbart vilt i första hand regleras genom jakt. I propositionen *En ny rovdjursförvaltning* (prop. 2008/09:210) skriver regeringen att jakt kan hålla rovdjursstammar på en nivå som inte leder till oacceptabla förhållanden mellan människa och rovdjur. En välreglerad jakt kan vara ett sätt att minska rovdjurens påverkan på bytesdjur, att bibehålla deras skygghet för människor, att stärka lokalbefolkningens delaktighet i rovdjursförvaltningen och att öka acceptansen för rovdjur.

Regeringen skriver vidare att den normala jakt- och beskattningsformen för lodjursstammen bör vara en noga reglerad licensjakt i de län som har stabila lodjursstammar. Lodjursförvaltningen ska bedrivas på ett adaptivt sätt med bland annat en årlig utvärdering. Detta innebär att lostammen bör förvaltas genom licensjakt och inte med skyddsjakt även i län med renskötsel.

I propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* (prop. 2012/13:191) bedömer regeringen att samtliga rovdjursarter i Sverige har uppnått gynnsam bevarandestatus och menar att Naturvårdsverkets möjlighet till delegering av rätten att besluta om licensjakt till länsstyrelserna bör utökas. Regeringen menar att det är viktigt att det i län där miniminivån för en rovdjursart överskrids ges utrymme för en adaptiv, ekosystembaserad förvaltning av denna art så att hänsyn kan tas till bland annat vikande populationer av bytesdjur och socioekonomiska faktorer.

I den nationella förvaltningsplanen för lodjur bedömer Naturvårdsverket att licensjakt är en effektiv, kontrollerbar och hållbar del av en aktiv lodjursförvaltning om den sker i begränsad omfattning. Licensjakt kan tillsammans med andra åtgärder såsom bidrag och ersättningar för skador samt samråd och information, bidra till att minska konflikter mellan människa och lodjur. När inventeringar visar att stammen ligger över det nationella referensvärdet kan licensjakt utgöra en av flera åtgärder i förvaltningen för att minska risken för socioekonomiska konsekvenser och öka värdet av lodjursförekomsten genom att erbjuda en väl avvägd jakt.

Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) har på EU-kommissionens uppdrag tagit fram riktlinjer för förvaltning av rovdjur på populationsnivå⁴. Riktlinjerna antogs av kommissionen 2008 och de kan enligt kommissionens bedömning ligga till grund för inriktningen av rovdjursförvaltningen inom EU. I riktlinjerna anges bland annat följande:

From a conservation point of view there is no principle reason why large carnivore populations cannot tolerate some levels of lethal control or be managed under the same type of harvest system as wild ungulates or game birds, provided that the harvest is well managed. Proper management in this case requires effective monitoring of the population size, the setting of appropriate quotas and hunting seasons, and careful enforcement of these regulations.

Högsta förvaltningsdomstolen⁵ har funnit att det är möjligt att tillåta jakt med stöd av undantagsreglerna i artikel 16.1 e i Art- och habitatdirektivet. Baserat på detta har Förvaltningsrätten i Luleå⁶ funnit att det är möjligt att besluta om licensjakt även på lodjur om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda. I ovan nämnda beslut har Högsta förvaltningsdomstolen anfört att det vid bl.a. jaktbeslut måste tas hänsyn, förutom till artskyddet, även till andra intressen. Enligt artikel 2.3 i art- och habitatdirektivet är sådana intressen ekonomiska, sociala och kulturella behov samt regionala och sociala särdrag.

Juridiska förutsättningar för licensjakt efter lodjur

Art- och habitatdirektivet förbjuder avsiktligt dödande av bland annat lodjur. De möjligheter till undantag från förbudet som direktivet medger genomförs med motsvarande bestämmelser i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). I 23 c § jaktförordningen regleras förutsättningarna för licensjakt efter stora rovdjur: om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde får beslut om jakt meddelas. Jakten måste också vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning och ske selektivt och under strängt kontrollerade former.

Bestämmelsen motsvarar Art- och habitatdirektivets artikel 16.1.e. Artikelns stadgar att om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, får beslut om undantag från fredning meddelas. Ytterligare förutsättningar är att undantaget tillåts under strängt kontrollerade förhållanden, selektivt och i begränsad omfattning. Undantaget får enbart röra vissa exemplar av arten i en begränsad mängd, som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna.

Riksdagen beslutade den 10 december 2013 om *En hållbar rovdjurspolitik* (prop.2012/13:191). Där uttalas bland annat att delegering av beslut om licensjakt bör ske till samtliga länsstyrelser som ingår i förvaltningsområdet utan begränsning när ett rovdjursförvaltningsområde har uppnått miniminivån för en art. Om miniminivån uppnås på rovdjursförvaltningsområdesnivå bör det ge en ökad möjlighet till adaptivitet i förvaltningen av stora rovdjur för de län som ingår i området. Det bör räcka med att miniminivån uppnås på förvaltningsområdesnivå för att alla länsstyrelser inom området ska få ta ansvar för licensjakt utan att Naturvårdsverket anger det högsta antal djur som får fällas. Delegation bör därför även kunna ske till de län inom förvaltningsområdet som inte har nått sin miniminivå.

Enligt 23 d § jaktförordningen får Naturvårdsverket besluta om licensjakt efter lodjur. Enligt 24 a § i samma förordning får Naturvårdsverket delegera rätten att besluta om licensjakt efter lodjur till länsstyrelser. Förutsättning för en sådan delegering är att antalet föryngringar i rovdjursförvaltningsområdet överstiger den fastställda miniminivån för området.

Enligt Kammarrätten i Stockholm⁷ är det nödvändigt att det i beslut om undantag från bestämmelserna i artikel 16.1 i Art- och habitatdirektivet anges ett syfte när insamling av djur ska ske, i det här fallet genom licensjakt. Syftet ska vara acceptabelt och undantaget ska vara ändamålsenligt och proportionerligt.

Licensjaktens syften

Förvaltning av rovdjur är en mångfacetterad verksamhet. I renkötselområdet upptas en stor del av verksamheten av arbetet med rennäringens problem med rovdjur. Det finns en rad olika åtgärder som kan tillämpas för att minska rovdjursproblem inom rennärningen. Beroende på problembild samt de tidsmässiga och rumsliga förutsättningarna är olika åtgärder lämpliga för detta i olika sammanhang. På en småskalig nivå är skyddsjakt och ibland även andra åtgärder än jakt möjliga att tillämpa. På en storskalig nivå är det licensjakten som är den lämpligaste åtgärden.

Övergripande syften med licensjakt efter lodjur är följande:

- att bidra till att nå riksdagens målsättning om maximalt 10 procents förluster inom rennärningen på grund av rovdjurspredation.
- att bidra till gynnsamma psykosociala förutsättningar för renskötare och andra tamdjursägare.
- att minska de negativa och öka de positiva socioekonomiska effekterna av rovdjursförekomst.
- att rovdjuren och rovdjursförvaltningen ska upplevas som legitim av befolkningen i länet och i landet.

Mer specifika syften med licensjakten är följande:

- att följa det beslut om målsättningar för lodjursstammen som Viltförvaltningsdelegationen i Västernorrland har fattat - att det årligen ska finnas cirka 18 föryngringar av lodjur i länet men att stammen får variera mellan 16 och 24 föryngringar per år.
- att nå länets målsättningar för lodjursstammens storlek, utbredning och dynamik.
- att nå länets målsättningar för problembildens omfattning, - maximalt 10 procents förluster på grund av rovdjurspredation inom de samebyar länet berörs av.
- att frigöra utrymme för förekomst av järv, som är en viktig art för rovdjursförvaltningen i Västernorrland.
- att bidra till att lodjuren betraktas som resurs snarare än skadedjur av länets befolkning.

Licensjakt, det vill säga en populationsreglerande jakt i syfte att anpassa stammens täthet, storlek och tillväxt, är en viktig och grundläggande komponent i förvaltningen av de stora rovdjuren. Den bärande tanken med rovdjursförvaltningen i renskötselområdet är att skadorna för renskötseln ska begränsas så att de hamnar under den av riksdagen antagna toleransnivån. Detta ska ske på ett sätt som har så små konsekvenser för rovdjursstammarna som möjligt. Ett led i denna strävan är länsstyrelsens fastställande av förvaltningsmål och förvaltningsintervall för lodjursstammen. Förvaltningsmålet har formulerats på så sätt att det definierar det lägsta antalet lodjur som är möjligt i länet utan att miniminivån för arten riskerar att underskridas, givet den observerade naturliga variationen i stammens storlek. Licensjakt kan användas för att reglera lodjurens antal, utbredning, täthet och tillväxt som ett långsiktigt förebyggande verktyg för att nå de uppsatta förvaltningsmålen.

Ett syfte med licensjakten efter lodjur i Västernorrlands län är att minska de skador som lodjuren förorsakar inom rennäringen och i förekommande fall för andra tamdjursnäringar. Att rovdjuren förorsakar allvarlig skada inom rennäringen har visats i olika sammanhang⁸. Inom ramen av ett regeringsuppdrag har Sametinget och Naturvårdsverket sammanställt förlustsiffror och bedömt olika rovdjursarters påverkan på rennäringen⁹. Kunskapen om rovdjursskador inom rennäringen har legat till grund för regeringens förslag om en toleransnivå på 10 procent som även beslutats av riksdagen.

Licensjakten är ändamålsenlig

Enligt Kammarrätten i Stockholm¹⁰ är det nödvändigt att det finns ett syfte angivet i ett beslut om undantag. Undantaget behöver också vara ändamålsenligt och proportionerligt. Ett övergripande syfte med jakten är att minska lodjurens socioekonomiska och psykosociala påverkan på rennäringen och annan berörd tamdjursnäring. Denna påverkan består av två delar – den skada som lodjuren gör genom att äta renar och andra tamdjur samt den oro som lodjuren sprider bland renskötarna och tamdjursägare genom sin närvaro och den risk för angrepp på tamdjuren som detta medför¹¹. Båda dessa delar kan åtgärdas genom att man hindrar lodjuren från att komma åt renarna eller andra tamdjur. Under kort tid och/eller i små områden kan detta göras med förebyggande åtgärder som till exempel stängsling, bevakning, utfodring eller flytt av djur med mera. Sådana insatser är dock inte möjliga att genomföra på en skala som omfattar ett helt län eller en hel lodjurspopulation och på lång sikt, eftersom åtgärderna på denna skala är alltför resurskrävande. De skulle även påverka den traditionella renskötseln negativt och riskera att ha en negativ miljöpåverkan. Dessutom behöver lodjuren som finns i norra Sverige renar som huvudsaklig föda vintertid samt livskraftiga stammar av rådjur i de mer utpräglade jordbruksbygderna efter kust och älvdalar, för att kunna bibehålla en livskraftig population.

Man kan även hindra lodjuren från att komma åt renar eller andra begärliga tamdjur genom att avlägsna lodjuren. Detta kan göras genom att flytta lodjuren eller genom att avliva dem. Att flytta vilda rovdjur är en åtgärd som är tveksam ur djuretiskt perspektiv eftersom fångst, hantering, transport och utsättning påverkar djuren och ökar deras dödlighet¹². Dessutom är det svårt att hitta områden där befolkningen accepterar utsättning av rovdjur och speciellt av sådana individer som tidigare har ställt till med problem.

Att avliva lodjur kan göras främst genom skyddsjakt eller licensjakt. Jaktförordningens 28§ är svår att använda inom rennäringen, eftersom angrepp av rovdjur på renar sällan observeras av personer som är beväpnade. Skyddsjakt är administrativt omfattande och vanligtvis händelsestyrd, det vill säga, inte planerad i förväg. Den är oftast kostsam, den kan vara kontroversiell, och den har en effekt bara på kort sikt och inom ett begränsat område. Dessutom exkluderar skyddsjakten oftast den icke renskötande lokalbefolkningen och minskar möjligheten till att nyttja lodjuren som resurs, då djuren som fälls vid skyddsjakt vanligtvis tillfaller staten.

Licensjakt däremot är en väl grundad och planerad förvaltningsinsats och inkluderande företeelse där rennäring och lokalbefolkning kan samverka till ömsesidig nytta, där lodjuren kan vara en uppskattad resurs istället för skadedjur, och där den socioekonomiska och psykosociala påverkan på rennäringen minskar samtidigt som jakten kan generera inkomster för befolkningen i länet. Därmed förväntas acceptansen för lodjuren men också för rovdjursförvaltningen att öka.

Allvarlig skada

I sitt beslut om upphävande av länsstyrelsens tidigare beslut om licensjakt efter lodjur 2016 anför Naturvårdsverket att länsstyrelsen i sammanhanget behöver beakta arbetet med förvaltningsverktyget samt toleransnivån för renskötseln och hänvisar till den nationella förvaltningsplanen för lodjur. I denna förvaltningsplan skriver Naturvårdsverket att förvaltningsverktyget som begrepp ska ses som en strukturerad samrådsprocess och bygger på att länsstyrelser och samebyar i samråd och utifrån ett adaptivt förhållningssätt fastställer hur man lokalt kan upprätthålla en hållbar renskötsel och samtidigt bidra till en gynnsam bevarandestatus för rovdjuren. Förvaltningsverktyget ska användas som ett redskap i den regelbundna dialogen mellan länsstyrelse och sameby inom ramen för förvaltning av rovdjur.

På nationell nivå har lodjurens predation på ren uppskattats till mellan 10 000 och 50 000 dödade renar per år¹³. Enligt teoretiska beräkningar minskar varje familjegrupp av lodjur det möjliga slaktuttaget ur renhjorden med cirka 100 renar per år¹⁴. Enligt Sametingets och Naturvårdsverkets sammanställningar ligger många samebyar på förlustsiffror långt över 10 procent, men skillnaderna mellan samebyarna kan vara stora. Att ta fram konkreta siffror för varje sameby har visat sig vara komplicerat i och med att väder och vind styr hur bra samlingen av renar fungerar och därmed hur tillförlitliga inräknade siffror är. Det finns idag ingen enkel metod för att mäta predationstakten på små renkalvar mellan födseln och kalvmärkningen och det har visat sig vara svårt att införa metoder för bokföring av renarnas kön vid slakt.

Sammantaget gör detta att länsstyrelsen idag inte har bra och kvantitativa siffror på vilka skador lodjuren förorsakar inom varje sameby i länet. Inom ramen för toleransnivåarbetet håller Sametinget på att, i samverkan med bl.a. Naturvårdsverket och länsstyrelserna, ta fram en bättre och webbaserad funktion för dokumentation och beräkning av skadebilden. Länsstyrelsen utgår ifrån att detta arbete i en snar framtid kommer att avhjälpa kunskapsbrister och oklarheter som finns kring förlusternas omfattning inom rennäringen.

Å andra sidan har regelbundna möten inom ramen för arbetet med förvaltningsverktyget mellan länsstyrelserna och samebyarna fört med sig en omfattande kvalitativ kunskap

om vilka problem lodjuren förorsakar, med avseende både på företagsekonomiska, socioekonomiska och psykosociala effekter och på frågor rörande den upplevda legitimiteten av rovdjursförvaltningen. Detta för med sig att länsstyrelsen kan mäta problembildens omfattning på ett relativt tillförlitligt sätt, även om skadebilden inte exakt kan beskrivas i termer av antal döda renar eller kronor och ören. En uppföljning av problembilden görs vid regelbundna möten mellan länsstyrelserna och samebyarna.

Förutom att åtgärda företagsekonomiska effekter av lodjurspredation är ett ytterligare syfte med licensjakten att minska den negativa socioekonomiska och psykosociala påverkan som rovdjuren kan ha inom rennäringen. Länsstyrelsen bedömer att licensjakten även har en positiv socioekonomisk effekt utanför rennäringen.

Skyddsjakt inget alternativ

Skyddsjakt är inget lämpligt alternativ till licensjakt. Vid skyddsjakt ska problematiska individer avlägsnas snabbt och effektivt. Ofta involveras ett fåtal personer och det tillämpas metoder som vid vanlig jakt inte är tillåtna. De fällda djuren omhändertas vanligtvis av myndigheterna. Rovdjuren får en karaktär av skadedjur och kostnaderna för samebyn och staten kan bli höga. Jakten får oftast bedrivas på annans jaktområde och med metoder som kan upplevas som osportsliga och oetiska, vilket kan öka motsättningar mellan Ortsbefolkning och samebyn. Såvida inte skyddsjakterna genomförs i stort antal så har dessa svårt att ha en populationsreglerande effekt.

Vid licensjakt har många personer möjlighet att jaga och det finns ett intresse för jakt efter rovdjur i Västernorrlands län. Jakten bedrivs med traditionella metoder och har acceptans av stora delar av befolkningen. I viss mån finns det möjlighet att sälja jaktupplevelser till betalande gäster (som med all annan licensjakt). Skytten får behålla det fällda djuret (när det gäller björn) eller delar av det (när det gäller lo), vilka sedan kan säljas vidare. Sammantaget gör detta att lodjuren betraktas som en resurs, attityderna är relativt positiva gentemot arten och en acceptans finns för artens förekomst och förvaltning bland länets befolkning¹⁵.

Ingen annan lämplig lösning

Alternativa metoder till jakt diskuteras vid varje beslut om skydds- eller licensjakt efter rovdjur som tas av myndigheterna. Det finns sammanställningar¹⁶ för detta och även genomförda tester¹⁷ av olika metoder. I vissa lägen kan alternativa metoder till jakt vara en annan lämplig lösning, men detta gäller i de fall där problembilden är konkret och väl avgränsad i tid och rum. Där kan samling av renhjorden, utökad bevakning, utfodring, tillfällig stängsling, flytt av renar till alternativa betesmarker, flytt med lastbil istället för till fots med mera vara framgångsrika. De flesta metoderna är mycket kostsamma och det är vanligtvis svårt för samebyn att hitta finansiering för sådana åtgärder vilket försvårar deras tillämpning.

När det gäller stora områden och långa tidsperioder är de flesta alternativa åtgärderna omöjliga att använda. Renarna rör sig i enlighet med sin natur i årstidsbundna vandringar över enorma områden. Väder och vind gör att denna dynamik ser lite olika ut från år till år. Den stora rumsliga skalan gör att byggnadstekniska lösningar får anses vara

omöjliga att realisera på sameby- eller länsnivå, det går helt enkelt inte att bygga tillräckligt många anläggningar och dessutom lyckas sätta dem på rätt plats (som kan variera från år till år). Den långa tidsskalan gör att arbetsintensiva metoder skulle medföra enorma kostnader. En alltför stor påverkan på renarnas naturliga beteende skulle innebära att rennäringen förlorar sin extensiva och uthålliga karaktär och att renskötselns möjligheter minskar att vara en viktig traditionsbärare i samernas samhälle.

Länsstyrelsen och samebyarna har i samverkan identifierat och avgränsat problemområden, där problembilden kan hanteras på andra sätt än genom licensjakt. I länet som helhet är dock licensjakt den enda metoden som kan användas för att hålla lodjursstammen på en nivå som motsvarar målsättningarna för stammen i länet, vilka i sin tur ska bidra till att uppnå de mål som riksdag och regering satt upp rörande toleransnivå med mera. Utan licensjakt ökar lodjursstammen, vilket ökar behovet av skyddsjakt, med höga kostnader, minskad acceptans och en möjlig ökning av motsättningar mellan rennäringen och ortsbefolkningen som följd (se tidigare skrivningar). Även den illegala jakten på lodjur kan tänkas öka, och enligt populationsmodeller orsakar den redan idag en dödlighet av cirka 15 % bland lodjuren i norra rovdjursförvaltningsområdet.

Selektivitet

Licensjakten inriktar sig framför allt på de lodjur respektive de områden som är mest problematiska för rennäringen och där andra lämpliga lösningar inte går eller är mycket svåra att tillämpa. En styrning av jakten åstadkoms med den områdesindelning som tillämpas och den tilldelning av jaktkvoter som sker. Länsstyrelsen rekommenderar att ungdjur fälls före föräldradjur, vilket medför en ökad selektivitet. Jakten får även bedrivas med fälla, vilket generellt ger möjligheten att frisläppa vissa djur efter fångst istället för att avliva dem. Jakten får dessutom endast bedrivas under viss tid. Denna jakttid följer av Naturvårdsverkets föreskrifter och har valts utifrån överväganden kring artens biologiska förutsättningar. Länsstyrelsen menar att jakten därmed når den graden av selektivitet som är möjlig att åstadkomma inom licensjakten.

Strängt kontrollerade former

Beslutet innehåller såväl tidsmässiga som geografiska avgränsningar och beslutet har förenats med en rad villkor. Den som vill delta i licensjakt efter lodjur ska registrera sig i Naturvårdsverkets jägarregister. Jägarna ska hålla sig informerade om återstående tilldelning och anmäla fällda och påskjutna lodjur till länsstyrelsen. Länsstyrelsen besiktar de fällda djuren och kan besöka skottplatser. De fällda lodjurens flådda kroppar lämnas in till Statens veterinärmedicinska anstalt, där obduktion sker och där åldersbestämning genomförs. Länsstyrelsen menar att dessa åtgärder säkerställer att jakten sker under strikt kontrollerade former.

Begränsad omfattning

EU-kommissionen har år 2002 uttalat sig över det antal lodjur som skulle kunna jagas i Lettland med stöd av artikel 16.1. e i Art- och habitatdirektivet under en jaktsäsong. Av en population om 600-650 individer före jakt ansåg kommissionen att ett uttag av 50 individer, motsvarande 7,7 – 8,3 procent av populationen, utgör en tillräckligt begränsad mängd och därmed är i överensstämmelse med direktivet. Detta under förutsättning att staten har antagit en förvaltningsplan för arten som har beaktats inför jakten samt att jakten inte försvårar upprätthållandet av den gynnsamma bevarandestatusen för arten.

Licensjakt efter lodjur bedöms både i den nationella och i den regionala förvaltningsplanen för arten som lämplig åtgärd och är en effektiv och hållbar del av en aktiv lodjursförvaltning om den genomförs i begränsad omfattning.

Ett uttag av 10 djur ur en population som beräknas uppgå till cirka 110-120 individer motsvarar cirka 8,3-9,1 procent av stammen. Därmed ligger uttaget något över den omfattning som EU-kommissionen tidigare har godkänt för Lettlands del. Länsstyrelsen har följt lodjursstammens dynamik i länet under 20 års tid och menar att det vissa år dock kan behövas större uttag för att licensjakten ska kunna ha sin populationsreglerande effekt på lodjursstammen.

Lämpligt antal lodjur som får fällas

Naturvårdsverket har överlämnat rätten att besluta om licensjakt efter lodjur till länsstyrelserna i det norra rovdjursförvaltningsområdet för en begränsad period. Enligt jaktförordningen ska jakten vara lämplig med hänsyn till lodjursstammens storlek och sammansättning.

Länsstyrelsen beslutar om licensjakt efter 10 lodjur. Därmed bör det finnas förutsättningar att lostammen ligger kvar inom beslutad förvaltningsintervall och att skadesituationen förbättras.

Enligt en nyligen publicerad rapport¹⁸ är tillväxttakten i norra rovdjursförvaltningsområdet för närvarande mycket låg och uppgår enbart till någon enstaka procent. Detta är en kraftig minskning jämfört med tidigare publicerade beräkningar, där tillväxttakten uppgick till 5-9 procent vilket senare reviderades till ca 4,9 procent i norra Sverige. I senaste rapporten konstateras att antalet familjegrupper vid 2016-17 års inventering uppgick till 19,5 stycken i Västernorrland. Prognosen för innevarande vinter är 17 familjegrupper. Beräkningen är mycket osäker med ett stort konfidensintervall, 95 % CI: 10-29 familjegrupper. Preliminära resultat under den nu pågående inventeringen visar att det finns minst 19 familjegrupper när det återstår en vecka av inventeringen och en tämligen stor areal kvar att inventera. Dessutom hittas inte alla familjegrupper vid de inventeringar som görs. En avskjutning på 10 djur skulle balansera stammen på nuvarande nivå eller möjligtvis minska den något.

Sedan 2009 har mellan 4-13 lodjur fällts vid licensjakt och/eller skyddsjakt. Lodjursstammen har vid länsstyrelsens inventeringar, som dessutom sällan är helt länstäckande, inte understigit miniminivån 16 föryngringar under samma period trots att 4-13 lodjur fällts. Med den erfarenhet av länets lodjurspopulation som länsstyrelsen har, dessutom under en lång tidsperiod, ser myndigheten ingen eller liten risk att länets lodjursstam ska hamna under 16 föryngringar efter ett uttag av tio djur. Det bör även finnas utrymme för skyddsjakt efter ytterligare några djur om sådan skulle bli nödvändig.

Gynnsam bevarandestatus

Enligt Naturvårdsverket är referensvärdet för populationsstorleken hos lodjur 870 individer i Sverige, livsmiljön för lodjuren har bra kvalitet, samtidigt som framtidsutsikterna är bra och bevarandestatusen är gynnsam.

Inventeringssäsong 2016/2017 dokumenterades 205,5 familjegrupper av lodjur i Sverige, vilka motsvarar en population på ungefär 1224 djur¹⁹.

Enligt Viltskadecenters sammanställning konstaterades 109,5 familjegrupper av lodjur i norra rovdjursförvaltningsområdet säsongen 2016/2017. Enligt preliminära resultat från pågående inventeringssäsong (2017/2018) har hittills cirka 91 familjegrupper rapporterats i Rovbase för norra förvaltningsområdet, motsvarande cirka 560 djur. Den av Naturvårdsverket fastställda miniminivån för norra rovdjursförvaltningsområdet är 66,5 familjegrupper (honor med årsungar) per år motsvarande cirka 410 lodjur.

Alla län i norra rovdjursförvaltningsområdet har nu beslutat om licensjakt efter lodjur. Tilldelningen uppgår till 63 djur (Västernorrland 10, Jämtland 33, Västerbotten 16, Norrbotten 4). I Västernorrlands län är miniminivån 16 föryngringar vilket motsvarar cirka 98 djur. En minskning av nuvarande lodjurspopulation med 10 djur av en stam på uppskattningsvis 110-120 djur motsvarar cirka 8,3-9,1 procent av stammen och äventyrar således inte lodjurens gynnsamma bevarandestatus varken i länet eller i rovdjursförvaltningsområdet.

Länsstyrelsen konstaterar att lodjuren har en mycket gynnsam bevarandestatus idag och att det finns ett tämligen stort utrymme för förvaltande åtgärder i form av licensjakt och skyddsjakt i det norra rovdjursförvaltningsområdet.

Områdesindelning

Områdesindelning under jakten ska följa lodjursstammens utbredning i länet och göra det möjligt att styra jakten till de områden där problembilden kring lodjuren förväntas vara svårast. Områdesindelning kan också omvänt användas för att minska jaktrycket i områden där målet för lodjursstammen är en ökning. Båda dessa syften bör kunna nås med den indelning av länet som nu gjorts. Lodjursstammen ska dock för närvarande inte öka ytterligare, utan den ska hållas på ungefär samma nivå som nu eller eventuellt minskas något.

Hundanvändning

Under senare år har det utvecklats jaktmetoder där det används ett flertal drivande hundar vid jakt, framför allt på björn men även på lodjur. Användandet av "koppel" där ett flertal hundar släpps för att på plats ställa eller driva fram djuret skiljer sig starkt från den i Sverige traditionella hundjakten med en eller max två hundar. En jakt med få hundar är att föredra ur ett etiskt perspektiv. Enligt 27 § i jaktlagen ska jakt bedrivas på så sätt att viltet inte utsätts för onödigt lidande vilket är särskilt relevant en vinter som denna med mycket stora snödjup och lös snö.

Fångstredskap

Länsstyrelsen tillåter användning av fällor under licensjakten. Naturvårdsverket har öppnat för denna möjlighet från och med licensjakten 2015. Det finns en viss efterfrågan för denna jaktform som också tillåts i andra delar av norra rovdjursförvaltningsområdet. Länsstyrelsen beslutar om villkor som är något striktare än Naturvårdsverkets när det gäller anmälan av fällans placering och antalet vittjningar per dygn.

Länsstyrelsen bedömer att en exakt platsangivelse är nödvändig för att underlätta tillsyn av fällor samt vid besiktning av fällfångade lodjur och för att följa upp rapporter från allmänheten om förekomst av illegala fällor. Fällorna bör vittjas minst två gånger per

dygn för att förkorta vistelsetiden i fällan för djur som har fångats. Länsstyrelsen bedömer att det finns ett samband mellan vistelsetiden och risken för att det fångade djuret ådrar sig skador. Skador på fällfångade lodjur har diskuterats som ett djuretiskt problem. Det finns ett omfattande regelverk när det gäller utfodring av vilda djur. Detta regelverk behöver beaktas när lodjur ska lockas till en fälla med hjälp av djurdelar eller andra lockmedel.

Länsstyrelsens bedömning

Den av länsstyrelsen beslutade licensjakten efter lodjur håller sig inom ramarna för Naturvårdsverkets delegeringsbeslut och följer intentionerna i den regionala förvaltningen för arten och tar även hänsyn till de nationella målen för lodjursstammen. Sammantaget gör länsstyrelsen bedömningen att förutsättningarna för licensjakt enligt 23 c § jaktförordningen är uppfyllda och att licensjakten i Västernorrlands län inte äventyrar stammens gynnsamma bevarandestatus i landet. Beslutet är i huvudsak inriktat på att begränsa skadorna för rennärningen.

Länsstyrelsen har avvaktat med sitt ställningstagande avseende beslut om licensjakt så länge som möjligt för att uppnå en bättre anpassning till aktuella förhållanden och att på så vis även fortsättningsvis göra licensjakten till ett effektivt verktyg för förvaltningen av lodjursstammen.

Länsstyrelsen har i detalj redogjort för syftena med licensjakten och bedömer att dessa syften är acceptabla utifrån gällande regelverk. Länsstyrelsen menar att licensjakten är ändamålsenlig och att dess förväntade effekter är proportionerliga till de syften med jakten som har presenterats. Licensjakten förväntas bromsa upp tillväxten i lodjursstammen och bidra till att målsättningarna för arten i länet nås, vilket i sin tur för med sig minskade företagsekonomiska, socioekonomiska och psykosociala problem inom rennärningen och övrig tamdjursnäring samt en ökad acceptans för rovdjur och rovdjursförvaltningen i länet. Licensjaktbeslutet är i högsta grad kunskapsbaserad och bygger i allt väsentligt på kvalitetssäkrad information.

Länsstyrelsen kan inte se någon annan lämplig lösning, givet de stora rumsliga och tidsmässiga skalorna som en långsiktig och adaptiv lodjursförvaltning på populationsnivå behöver hantera. Jaktens omfattning är lämplig med hänsyn till stammens storlek och utbredning. Jakten är selektiv och den sker i begränsad omfattning under strängt kontrollerade former.

Sammantaget bedömer länsstyrelsen att förutsättningarna för licensjakt enligt gällande regelverk är uppfyllda och att licensjaktbeslutet inte försvårar upprätthållandet av lodjursstammens gynnsamma bevarandestatus, varken i länet, i norra rovdjursförvaltningsområdet eller i landet som helhet. Länsstyrelsen bedömer vidare att denna jakt bidrar till att hålla lodjursstammen inom ramarna för länets beslutade förvaltningsintervall, samtidigt som den bidrar till att minska lodjurens effekter på rennärningen.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till Förvaltningsrätten i Luleå, se bilaga 1.

Länsstyrelsen beslutar att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse-delgivning. Beslutet fattas med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932). Beslutet hålls under överklagandetiden tillgängligt hos Länsstyrelsen Västernorrland och på länsstyrelsens webbplats.

www.lansstyrelsen.se/vasternorrland

Beslut i detta ärende har tagits av landshövding [REDACTED]. I den slutliga handläggningen av ärendet har enhetschef [REDACTED] och jakthandläggare [REDACTED] deltagit och rovdjurskonsulent [REDACTED] har varit föredragande.

[REDACTED]
Landshövding

[REDACTED]
Rovdjurskonsulent

Bilagor:

- Bilaga 1. Hur man överklagar
- Bilaga 2. Karta område för licensjakt, område 1
- Bilaga 3. Karta område för licensjakt, område 2
- Bilaga 4. Karta område för licensjakt, område 3
- Bilaga 5. Blankett *Påskjuten lo - platsundersökning och eftersök*
- Bilaga 6. Blankett *Registrering av fälld/död lo*
- Bilaga 7. Blankett *Besiktning, provtagning och märkning av fälld/död lo*
- Bilaga 8. Lathund för lodjursskyttar
- Bilaga 9. Litteraturförteckning

Kopia via e-post till:

Naturvårdsverket
Ledamöterna i Västernorrlands viltförvaltningsdelegation
Polismyndigheten Region Nord
Länsstyrelserna i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Jämtlands län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Sametinget
Jägareförbundet Mittnorrland
Viltskadecenter
Loforskningsprojektet
Statens Veterinärmedicinska Anstalt
Naturhistoriska Riksmuseet

Bilaga 1

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Var ska beslutet överklagas?

Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos förvaltningsrätten. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till länsstyrelsen. Adressen är Länsstyrelsen Västernorrland, 871 86 Härnösand eller vasternorrland@lansstyrelsen.se. Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till förvaltningsrätten.

Hur lång är tiden för att överklaga?

Överklagandet måste komma in till länsstyrelsen inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet.

Vad ska överklagandet innehålla?

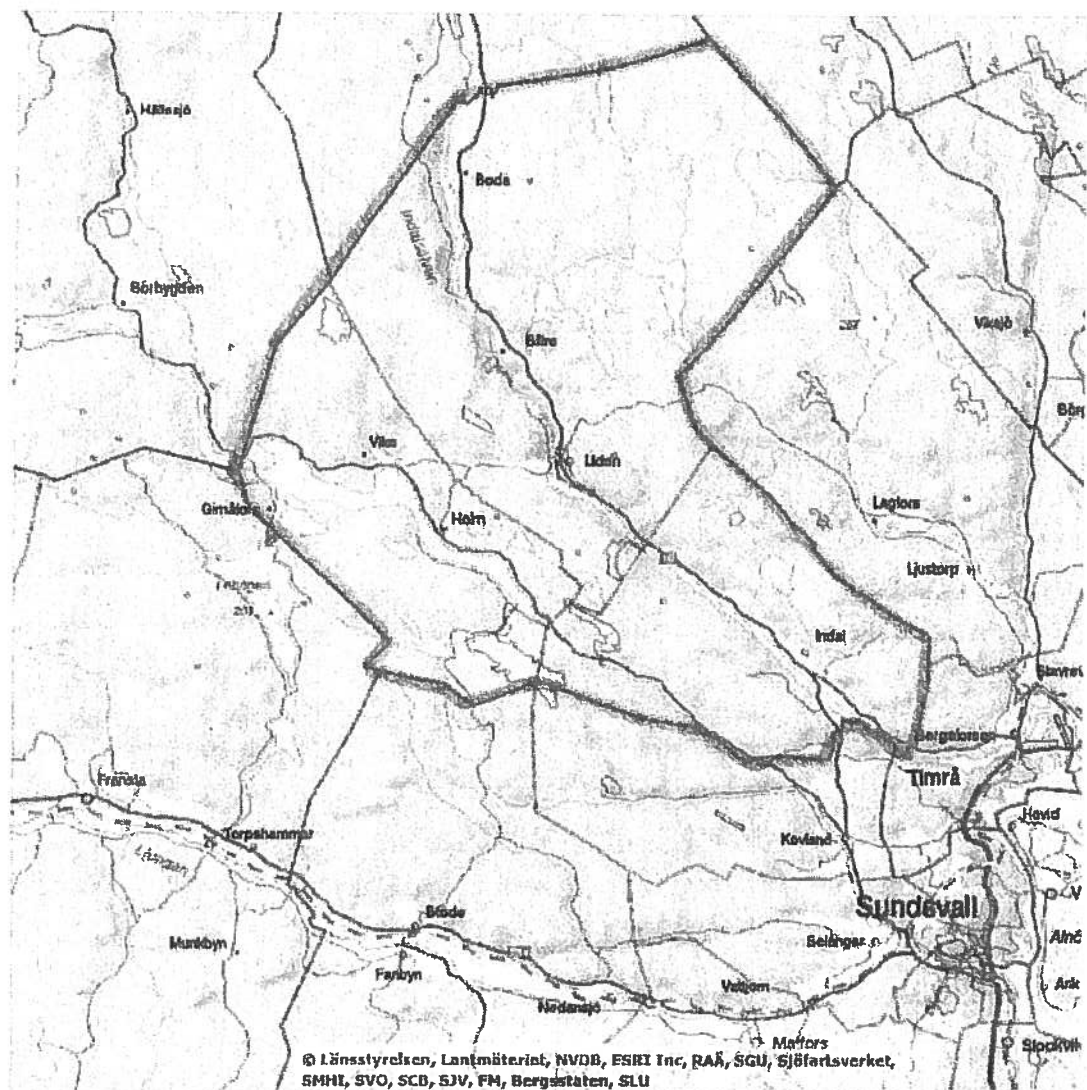
Överklagandet ska vara skriftligt och i skrivelsen ska anges:

- vilket beslut som överklagas, ange beslutets datum och ärendets dnr
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att länsstyrelsens beslut ska ändras
- dina kontaktuppgifter

Bilaga 2

Område 1 för licensjakt 2018

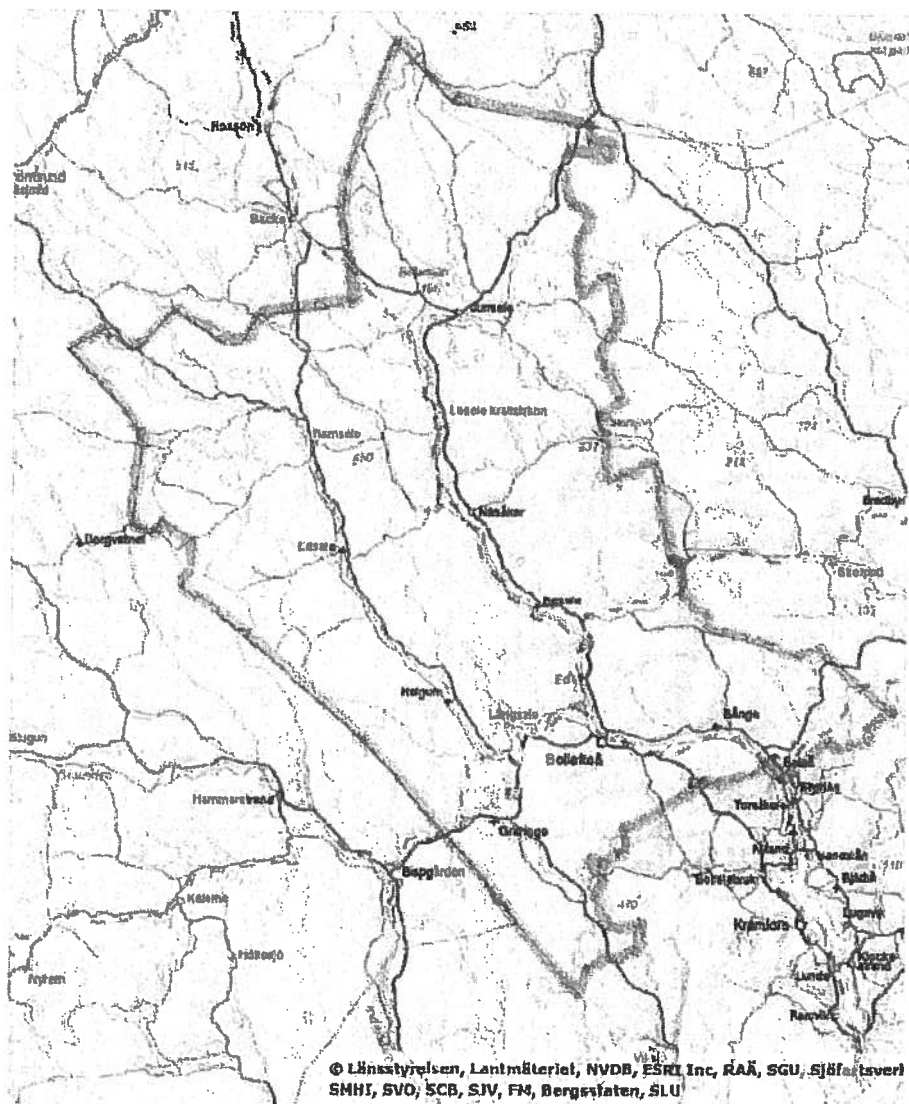
Gränsdragning: Indal, Liden och Holms församlingar i Sundsvalls kommun

Bilaga 3

Område 2 för licensjakt 2018

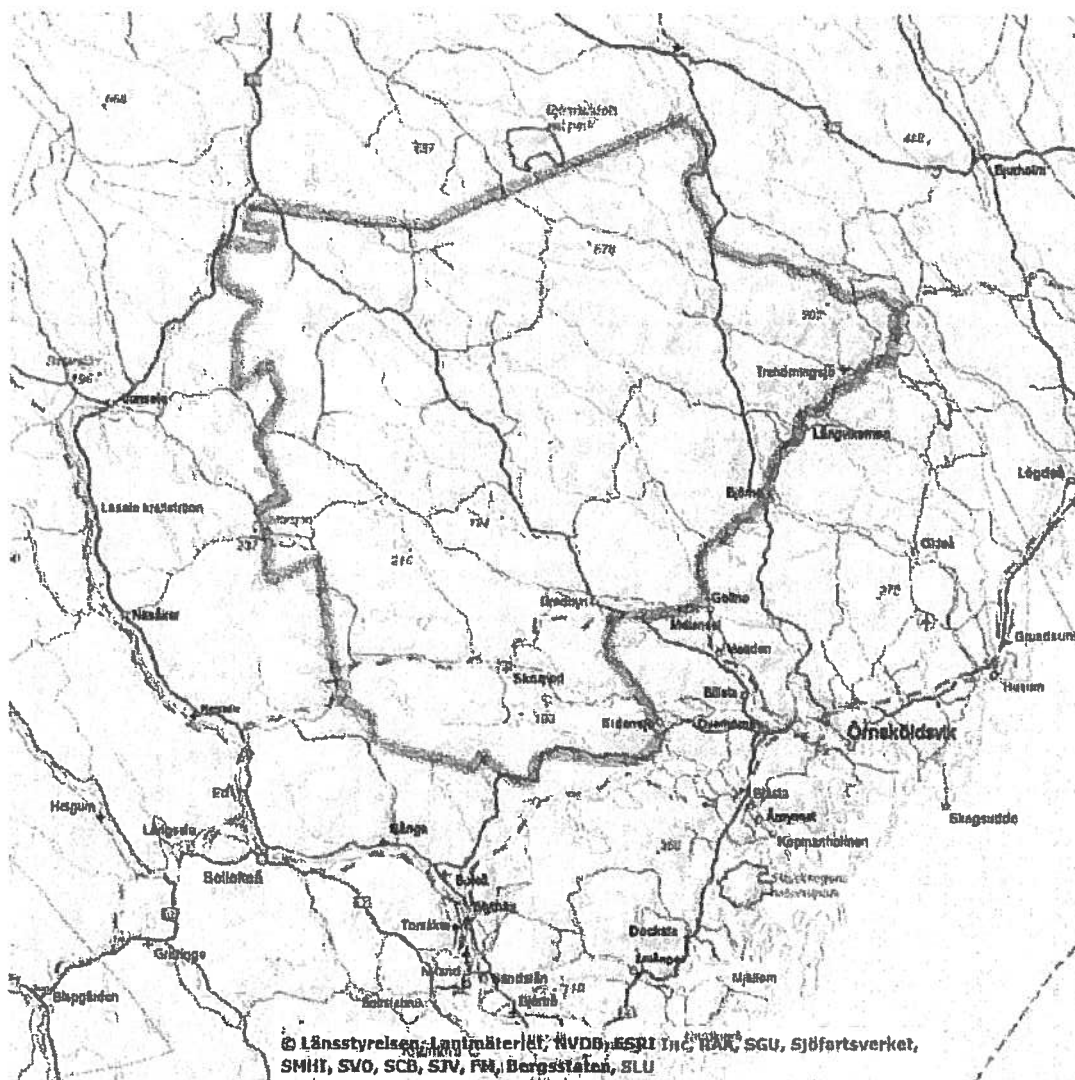
Gränsdragning: Sollefteå kommun

Bilaga 4

Område 3 för licensjakt 2018

Gränsdragning: Örnsköldsviks kommun norr om stambanan samt området väster om väg mellan Sidensjö och stambanan vid Bredbyn och väg 335 från Sidensjö till Sollefteå kommungräns.

Bilaga 5 (L3)

PÅSKJUTEN LO - PLATSUNDERSÖKNING OCH EFTERSÖK										
1. fylls av länsstyrelsens besiktningsman tillsammans med skytt och jaktledare då lodjur påskjuts, men inte påbärats dött eller avlivats på skottplatsen. Blanketten fylls även vid skyddsjakt. Uppgifterna registreras av besiktningsmannen i Rovdjursforum.										
2. Kopla sånds till SVA oberoende av om prover insamlats eller ej.										
DATUM	Datum då lodjur påskjuts			Ar	Månad	Dag	Klockslag	Tim	Min	Länsstyrelsens ID-nr
ANMÄLAN	Tidpunkt då påskjutningen anmälades			Ar	Månad	Dag	Klockslag	Tim	Min	Anmält till
PÅSKJUTEN MED STÖD AV	☐ Licensjakt ☐ myndighetsbeslut									
PLATSUNDER- SÖKNING OCH EFTERSÖK	☐ Bara platsundersökning ☐ Platsundersökning och eftersök									
SKYTT	Namn			Telefon			Mobiltelefon			
	Adress			Postnr			Postadress			
	e-postadress			Land om annat än Sverige						
JAKTLEDARE	Namn			Telefon			Mobiltelefon			
	Adress			Postnr			Postadress			
PLATS OCH AVLOSSADE SKOTT	Skottplats (ange namn som finns på karta 1:100 000)			Området karta över platsundersökning och eftersök ska bifogas			Koordinater ☐ RT90 ☐ SWEREF99			
	Jaktområde (vid licensjakt)			Län			Kommun			
	Skjutavstånd. Avstånd mellan skytt och lodjur då lodjur påskjuts med första skott?			m			Hur reagerade lodjuret? ☐ Stod still ☐ Gick i normal takt ☐ Sprang			
	Hur många skott avlossades mot lodjur?			med kulvapen ☐ st ☐ med hagelvapen ☐ st			Användes skott vid första skottet? ☐ Ja ☐ Nej			
	Ange var skottskotten träffade?			Skott 1			Skott 2			
	Träffade lodjur efter skottskotten?			☐ Ja ☐ Nej			☐ Ja ☐ Nej			
	Lämnade lodjur synligt blodspår på den lämnade skottplatsen?			☐ Ja ☐ Nej			Hur långt kunde blodspåret följas?			
	Eftersökningsarens namn			Telefon			Mobiltelefon			
	Användes hund vid eftersöket?			☐ Ja ☐ Nej			Klockslag då eftersöket startade			
	Om ja. Ange hundens och om flera hunder används - ange ordningsföljd			Hund 1			Hund 2			
Enbart löshund			Enbart spårhund			Spårhund och löshund				
Tillhörde hund och hundägare det egna jaktlaget?			☐ Ja ☐ Nej			Har avlossade kuller återkommit? Ange antal och var.				
Var eftersöksjakten tränad på rovdjur			☐ Ja ☐ Nej			Klockslag då eftersöket avslutades				
Hur långt kunde lodjur spåras från skottplats till sista koppel?			m			Tim				
PROV	Har provmaterial från det påskjutna lodjuret insamlats?			☐ Ja ☐ Nej			Blod ☐ Hår ☐ Körtvävnad ☐ Spöning ☐			
	Har provmaterial överlämnats till besiktningsmannen?			☐ Ja ☐ Nej			Insamlade prover sändes snarast till SVA (ange datum)			
RESULTAT ELLER BEDÖMNING AV LODJURETS SKADOR	Eftersök har genomförts till dess			Lodjur påbärats dött			Lodjur påbärats skadat och avlivats			
	Jaktledarens bedömning av lodjurets skador då lodjuret inte påbärats dött eller avlivats?			☐ Lodjur är oskadat			☐ Lodjur är lätt skadat			
	Det är krav på att grunden för jaktledarens bedömning ovan utfördes ska motiveras på sidan 2.									
UNDER- SKRIFTER	Besiktningsman			Jaktledare						
	Namn/förtydligande			Namn/förtydligande						

[illegible]

Bilaga 6 (L1)

REGISTRERING AV FÄLLD LO										
1. Fyllt blankett lämnas till Länsstyrelsens besiktningsman som registrerar relevanta uppgifter i Rovdjursforum och prover i Rovbase										
2. Kopior bör behållas av jakträttshavaren. 3. Kopior ska medföra både djurkroppen och besiktningsmannens prover till SVA.										
DATUM	Datum då lo fälldes			År	Månad	Day	Klockslag	Tim	Min	Länsstyrelsens id-nr
ANMÄLAN	Tidpunkt då lo anmältes			År	Månad	Day	Klockslag	Tim	Min	Anmäld till
FÄLLD MED STÖD AV	☐ Licensjakt ☐ myndighetsbeslut									
SKYTT	Namn					Telefon		Mobiltelefon		
	Adress					Postnr		Postadress		
	e-postadress					Land om annat än Sverige				
JAKTLEDARE	Namn					Telefon		Mobiltelefon		
PLATS (om fällplats avviker från skjutplats - ange plats och koordinater under Kompletterande information)	Skjutplats (ange namn som finns på karta 1:100 000)					RT90	SVERIG99	Koordinater		
	Jaktvårdslokal					Samhälle				
	Län					Kommun				
JAKTSÄTT (flera x kan anges)	Riktad lojakt		Annan jaktform (ange vilken)		Druckadja		Pusskytter			
	Skjutet från postställe		Skjutet vid gåsmygglad		Hund använd		Antal hundar			
	Antal deltagande jägare		Antal avlossade skott		Antal lo i sälen då jakt inleddes					

MÄRKT DJUR	☐ Tecknad på insidan av läpparna - ange nr	☐ Öronmärkt VHM - ange färg och nr	☐ Radiohalsband - ange nr	Kontakta Grimsö Forskningsstn. Lodjursprojektet, 070-203 04 31			
KÖN OCH ÅLDER	Hane ♂ ☐	Hona ♀ ☐	0-1 år (årsunge) ☐	1-2 år ☐	Äldre än 2 år ☐	Uppskatta åldern	
VIKTIGT (vård)	Totalvikt kg (inte fädd)		Fädd kropp (skott) med huvud (kg)				
MÄTT							
1. Ryggavstånd							cm
2. Huvudlängd							cm

Bilaga 6 (L1) sidan 2

MÄTTHJÄLP

Mät på oförd lo. Använd plastmätband samt lämplig våg. Vägda viklar anges i kg med minst en decimal.

1. Briststötning

Mät strax bakom frambenen.

2. Kroppsmått

Avstånd från nosspets ☒ svarsrot genom att följa kroppens kontur.

KOMPLET-
TERANDE
INFORMATION

Bilaga 7 (L2)

BESIKTNING, PROVTAGNING OCH MÄRKNING AV FÄLLD LO										
1. Blanketten fylls i av länsstyrelsens besiktningsman som registrerar relevanta uppgifter i Rovdjursforum och prover också i Rovbase										
2. Kopior ska medfölja djurkroppen till SVA.										
DATUM	Besiktningsdatum och klockslag			Ar	Månad	Dag	Klockslag	Tim	Min	Länsstyrelsens ID-nr
ANMÄLAN	Besiktningsmannen fick kännedom om fälld lo			Ar	Månad	Dag	Klockslag	Tim	Min	Från vem
BESIKTNING AV	Hjälropp (fädd)		Sjukt med dynor och klockspelar		Kropp med skate		Skottpåls		Fallplats	
BESIKTNING VAR	På skottpåls/fallplatsen		Bakspänning gjord (0,5-1 km)		På annan plats. Ange var!					
SKONTROLL AV LÄMNADE UPPGIFTER	Slystens personuppgifter		Jaktställe		Platsangivelser		Djurets ev. märkning			
	Djurets kön		Djurets ålder		Djurets vikt		Eventuella råttelsetonpletter, skrivs under anmärkning nedan			
SKJUTAVSTÅND OCH AVLOSSADE SKOTT	Skjutavstånd. Avstånd mellan slytt och lo, då djuret påträffades med första skottet?						Hur reagerade lo?		Stod still	
	Hur många skott avlossades mot lo?						med lufvapen		med hagelvapen	
	Färska skador						Skador på klor		Inga skador på klor	
							Skadabangipan (ange också var)			
NOTERA SYNLIGA SKADOR	Äldre skador						Inga synliga skador			
FOTODOKUMENTATION	Hela lojuret		Klor och lestar		Skottpåls		Fallplats		Inga bilder tagna	
KRANIET?	Slysten önskar få tillbaka kraniet från SVA mot en kostnad av 600 kronor + frakt						Slystens underskrift			
PROVER	Kropp inkl skate, svansskidor och läben				Vid hane också testiklar		Kropp sänd till SVA (ange datum)			
	Besiktningsmannens referensprov (hud 1x10 cm)						Referensprov sänd till SVA (ange datum)			
ANMÄRKNING										
EV. TIDIGARE MÄRKNING	Skriv mikrochipar (10 tecken)		Skanning av kropp efter ev. tidigare mikrochip		Ja		Nej		Placering av tidigare chip	
MÄRKNING VID BESIKTNING	Skriv mikrochipar (10 tecken)		Nymärkning med synligt mikrochip (ange placering)				Eventuell skadad			
LO-SKINNETS ÄGARE	Namn				Personnummer				Telefon	
	Adress				Postnr				Postadress	
	e-postadress								Land om annat än Sverige	
BESIKTNING OCH MÄRKNING UTFÖRD AV	Besiktningsman				Mobiltel				Länsstyrelse	
	Underskrift				e-postadress					

Bilaga 7 (L2) sidan 2

KOMPLETTERANDE MÄRKNING AV FÄLLD LO			
1. Blanketten fylls i av den som utför märkningen och originalet sändes till Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm.			
2. Kopia behålls av ägaren			
KOMPLETTERANDE MÄRKNING	Chipnr. vid kompletterande märkning	Synligt mikrochip ☐	Dolt mikrochip ☐
	Eventuell streckkod		
	Ange vilken del av djuret som är märkt		
ÄGARE AV DEL AV DÖD LO	Placering av mikrochip		
	Namn	Personnummer	Telefon
	Adress	Postnr	Postadress
	e-postadress	Land om annat än Sverige	
ANMÄRKNING			
MÄRKNING UTFÖRD AV	Datum	Märkning utförd av (ange myndighet)	
	Underskrift	Namnförtydligande	

NY ÄGARE TILL MÄRKT LO			
1. Blanketten fylls i av den som utför märkningen och originalet sändes till Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm.			
2. Kopia behålls av ägaren			
BEFINTLIG MÄRKNING	Nummer på mikrochip (10 tecken)	Synligt mikrochip ☐	Dolt mikrochip ☐
	Plats för nr på eventuellt CITES-förband		
	Ange vilken del av djuret som är märkt		
NY ÄGARE	Placering av mikrochip		
	Namn	Personnummer	Telefon
	Adress	Postnr	Postadress
	e-postadress	Land om annat än Sverige	
ANMÄRKNING			
KONTROLL UTFÖRD AV	Datum	Kontroll utförd av (ange myndighet)	
	Underskrift	Namnförtydligande	

Bilaga 8

**Lathund för lodjursskyttar 2018
Västernorrlands län**

Kontrollera före jakten:

Registrering	I Jägarregistret, gäller alla som ska jaga
Jaktledare	Vem är jaktledare?
Jaktområde	Se beslut
Jakttid	1 mars - 15 april Fr.o.m. en timme före solens uppgång t.o.m. en timme efter solens nedgång.
Tilldelning	Ta reda på hur många lodjur som återstår Tel : 0611- 34 91 53
Hundar	Högst två hundar.
Fällor	Ska anmälas innan fällan gillras och innan licensjakten inleds. Endast godkända fälltyper tillåtna.
Eftersökshund	Var och hur snabbt kan den vara på plats?
Ev. fällavgift	Fastställs av jakträttsupplåtaren. Ingen statlig fällavgift
<u>Efter skott:</u>	Markera skottplatsen i terrängen.
Anmälan	Till länsstyrelsen snarast och inom en timme – skytt, jaktledare, plats, var och när lodjuret fälldes, kön och ålder samt jaktsätt. Påskjuten lo anmäls snarast. Tel: 070- 352 00 37
Påskjutning	Skytten tillsammans med jaktledaren ansvarar för platsundersökning samt för eventuellt eftersök
Prover	Flådd kropp överlämnas till länsstyrelsens besiktningsman
Blanketter	Fyll i blanketter – Registrering av fälld/död lo och Besiktning, provtagning och märkning av fälld/död lo. Vid påskjutning använd Påskjuten lo – platsundersökning och eftersök
Besiktning	Lodjuret ska besiktas utan dröjsmål.
Försäljning	Intyg från Jordbruksverket krävs
Märkning	Skinns märks omgående vid besiktning Kranium märks av SVA.

Litteraturförteckning

Bilaga 9

CITES-intyget är förenat med en avgift om 350 kronor som Jordbruksverket, 551 82 Jönköping, telefon 036-15 50 00, fax 036-19 05 46 debiterar.

² Jordbruksverkets ansökningsblankett SJV E9.21.

³ Jordbruksverkets ansökningsblankett SJV E9.22.

⁴ Linell m.fl. 2008. Guidelines for Population Level Management Plans for Large Carnivores in Europe. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission (contract 070501/2005/424162/MAR/B2).

⁵ Dom i mål 2406-2408-16 och 2628-2630-16, meddelad den 30 december 2016

⁶ Dom i mål 2703-16, meddelad den 9 februari 2017

⁷ Dom i mål nr 3273-13, meddelad den 14 november 2014

⁸ T.ex. Hobbs m.fl. 2012. Native predators reduce harvest of reindeer by Sami pastoralists. - Ecological Applications 22:1640–1654.

⁹ Sametinget och Naturvårdsverket 2013. Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringen. Redovisning av ett regeringsuppdrag. – Rapport 6555, Naturvårdsverket.

¹⁰ Dom i mål nr. 3273-13, meddelad den 14 november 2014.

¹¹ Jämför redogörelsen för vargens påverkan på rennäringen: Naturvårdsverket 2015. Analys och redovisning av hur socioekonomin påverkas av en vargpopulation som har gynnsam bevarandestatus i Sverige. Skrivelse regeringsuppdrag, utreda gynnsam bevarandestatus för varg (M2015/1573/Nm), NV-02945-15.

¹² Jämför erfarenheterna från flytt av varg i Sverige och från flytt av problembjörnar i USA.

¹³ Sametinget och Naturvårdsverket 2013. Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rov-djur baserat på en toleransnivå för rennäringen. Redovisning av ett regeringsuppdrag. – Rapport 6555, Naturvårdsverket.

¹⁴ Hobbs m.fl. 2012. Native predators reduce harvest of reindeer by Sami pastoralists. - Ecological Applications 22:1640–1654.

¹⁵ Sandström m.fl. 2014. Attityder till rovdjur och rovdjursförvaltning. – Rapport 2014:1, Umeå universitet och SLU.

¹⁶ T.ex. Sametinget & Naturvårdsverket 2013. Förvaltningsverktyg för förekomst av stora rovdjur baserat på en toleransnivå för rennäringen. Redovisning av regeringsuppdrag. – Rapport 6555, Naturvårdsverket.

¹⁷ T.ex. Karlsson m.fl. 2012. Björnpredation på ren och potentiella effekter av tre förebyggande åtgärder. – Rapport från Viltskadecenter 2012:6.

¹⁸ Andrén, H. 2017. Beskattningsmodell för lodjur 2018-2019. Prognoser för lodjurspopulationen 2018 och 2019 i Sverige vid olika beskattningsnivåer. – Rapport från Viltskade-center, SLU 2017-2.

¹⁹ Zetterberg, A. & Tovmo, M. 2017. Inventering av lodjur 2017. Bestandsövervakning av gaupe i 2017. Bestandsstatus för store rovdyr i Skandinavien. Bestandsstatus för stora rovdjur i Skandinavien. Nr 2 2017.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.